

**I
II**
Kusturica



Olepša Vas le
ELIDA



SAVONS · CREMES · SHAMPOO

ILUSTRACIJA

ŠTEV. 7. + 1930 + LETO II.

NAROČNINA € LETNO 12 ŠTEVILK 100 DIN € POLLETNO 6 ŠTEVILK 55 DIN € POSAMEZNE ŠTEVILKE PO 10 DIN
INOZEMSTVO LETNO 120 DIN € AMERIKA 3 DOL. € LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6 € TELEF. 2549 € ČEK. RAČ. 12.587

VSEBINA:

Srce pomladi	217	Grafoški kotiček	237
Na morju	219	Fotoamater (Preprosti motivi, J. Petelin)	238
Najbogatejši med bogatimi	220	Letošnja poletna moda	239
Mašenjki. (Bogomir Magajna)	221	Oktavo višje...! (Ilustr. Olaf Globočnik)	240
Kadar vam bo najbolj vroče —	222	100 let francoskega Alžira	242
Solnce daje —	225	Pot v veseljstvo	245, 244
Stara zemlja — nova lepota (Iz Južne Srbije)	224	Matija Bravničar (Slavko Osterc)	245
Pozdrav »Ilustraciji!«	226	Iz vsega sveta	246, 247
Labodi na Bledu	227	Borenje s hladnim orožjem	248
Tenis-tekma za državno prvenstvo	227	Z razstave sodobne grafike	249
Nogomet	228	Nova dela akad. slikarja Hinka Smrekarja	250
Naši popularni nogometni igralci	228	Naš Hinko Smrekar (Smreko Hinkar)	251
Sveti plamen	230	Iz dela Hinka Smrekarja (R. L.)	251
Lohengrin	231	Dve, tri ugankarjem na pot (Janez Ložar)	252
Gdč. M. Slavčeva in njenih 99 hišen	231	Nove knjige	252
Zvočni film (Ferdo Delak)	232		
Tehnično o zvočnem filmu	232		
Naši otroci	234		
Naši krvosesi pod povečalom	235, 236		

Naslovna slika na ovitku:

P. Kocijančič: Ob Jadranu (akvarel).



KOLINSKA
TVORNICA CIKORIJE
LJUBLJANA.

**PRAVA
KOLINSKA
CIKORIJA**

Srce pomladi

W. B. Yeats

Ilustriral Miha Maleš

Iz zbirke irskih ljudskih pripovedi, ki jih je W. B. Yeats po svoje povedal in dal v zbirki: »Skrivnostna roža«. (Pisatelj je prejel tudi Noblovo nagrado.)

Prastar mož, čigar obraz je bil koščen, skoraj brez mesa, kot kremplji ptice, je sedel zatopljen v misli na skalnem obrežju ploščatega, z leskami poraslega otoka, ki leži v najširšem delu Gillskega jezera. Zraven njega je sedel sedemnajstleten deček rjavordečega obraza in gledal, kako so lastovice nad tiho vodo lovile mušice. Stari mož je bil oblečen v ogoljen moder žamet, deček pa je nosil frigijski suknjič in krog vratu je imel rožni venec iz pisanih kamnov. Za njima, napol skrit za drevesi, je stal majhen samostan. Pred davnim časom so ga požgali zločinski privrženci kraljičine stranke. Ali deček ga je s trsjem in ločjem nanovo prekril, da bi imel starček na svoje stare dni streho. V vrtu pa, ki ga je obdajal zid, ni prijel za lopato, in lilije in vrtnice so se razrastle po njem, dokler ni pričel dušiti njihove slepe bujnosti vse bolj se zožujoči krog plevela in praproti. Praprot je bila tako visoka, da bi se bil v njej lahko skrivil na prstih stoječ otrok. Za praprotjo pa je rastle vse polno leskovih grmov in mladih hrastov.

»Mojster,« je dejal deček, »to dolgo postenje in priza-devanje, kadar nastopi noč, z jesenovo palico zaklinjati bitja, ki prebivajo v vodi in med leskami in hrasti, pre-sega vaše moči. Za kratek čas se od vsega tega odpocijte, zakaj, zdi se mi, da je danes zjutraj ležala vaša roka bolj težko na moji rami in hoja ni več tako lahka kot poprej. Ljudje govore, da ste bolj stari kot orli in vendar se no-čete podati k počitku, ki pristoji starosti.« Govoril je živo in razburjeno, ko da bi se njegovo srce nahajalo pri be-sedah in mislih trenutka. In stari mož je odgovoril počasi

in premišljeno, kot bi njegovo srce bilo v davnih dneh in davnem nastajanju.

»Povedati ti hočem, zakaj si ne smem privoščiti nikakega miru,« je odgovoril. »Prav je, da zveš, kajti zvesto si mi služil teh pet let in več, in bil si dober in si s tem usodo samote malo omilil, ki modrega vedno zadene. A zdaj, ko se bliža konec mojih naporov in zmagoslavje mojih nad, ti je tembolj potrebno, da veš.«

»Mojster, ne mislite, da sem vas hotel izprašati. Moja skrb je, da čujem nad ognjem in pazim, da streha ne prepušča dežja in da je močna, da je ne odnese veter v krone dreves; da jemljem težke knjige s polic in iz kota težki, poslikani zavojek, na katerem stoji imena Sidhe, in da si vselej ohranim čisto in bogaboječe srce. Zakaj dobro vem, da je ustvaril Bog v svojem izobilju za vsako bitje posebno modrost. In one stvari opraviti, je moja modrost.«

»Ti se bojiš,« je dejal starec in njegove oči so zažarele v silni nejevolji.

»Časih, ponoči,« je povzel besedo deček, »ko sedite sklonjeni nad svojimi knjigami, z jesenovo palico v roki, zrem skozi vrata, in vidim potem sivega moža, ki žene med leskovim grmičevjem svinje pred seboj, in potem majhno ljudstvo v rdečih čepicah, ki prihaja iz jezera in pase majhne bele kravice. Teh majhnih bitij se ne bojim tako kot sivega moža, zakaj, če pridejo blizu hiše, molzejo krave in pijejo šumeče mleko in začno plesati. A jaz dobro vem, da ni v mojem srcu nobene zle misli, ki bi ljubila ples. Pa vseeno me je strah. In strah me je tudi velikih žen z debelimi ramami, ki pridejo iz zraka in se počasi nagibajo zdaj sem zdaj tja in se krase z vrtnicami ali lilijami. Zraven stresajo svoje lase, ki imajo svoje lastno življenje in se, kot sem slišal pripovedovati majhno ljudstvo, gibljejo po občutju njihovih misli, se zdaj razprostro in se potem ovijejo zopet tesno krog njihovih glav. Imajo nežne, čudovito lepe obraze, ampak jaz se bojim vseh teh skrivnostnih bitij, bojim se Sidhe, in bojim se umetnosti, ki nam jih prinaša blizu.«

»Zakaj,« je vprašal stari mož, »te je strah starih bogov, ki so krepili sulice očetov tvojih očetov v bitkah, in malih prijateljev, ki v nočnem času prihajajo iz globin jezera in pojo s cvrčkom ob ognjišču dedov? V naših zlih dnevih stražijo še vedno nad ljubkostjo zemlje. Ali jaz ti moram povedati, zakaj sem se postil in se mučil še tedaj, ko se drugi že predajo spanju starosti. Ali ne da bi mi še enkrat pomagal, bi vse moje poštenje in ves moj trud ne privedla k dobremu koncu. Ko mi to zadnje storiš, moraš oditi in si postaviti kočo in obdelati polje; vzemi za ženo dekle in pozabi stare bogove; kajti tam v izbi zapustim dovolj denarja, da bo temeljni tram tvoje hiše trden dovolj, in da bosta shramba in klet zmerom polna. Vse svoje življenje sem stremel za tem, da bi razkril skrivnost življenja. V svoji mladosti nisem bil srečen, zakaj vedel sem, da se bliža čas starca; in tako sem se vdal kot mladenič, mož in starec popolnoma iskanju velike skrivnosti. Hrepenel sem po življenju, čigar izobilje bi moglo preživeti stoletja. Življenje od nekaj borih dvanajstin let sem zaničeval. Hotel sem, ne, jaz bom — kot stari bogovi dežele. V svoji mladosti sem bral v nekem hebrejskem rokopisu, ki sem ga bil našel v starem samostanu na Španskem, da je v času, ko solnce zapusti ovna in še ne stopi v leva, trenutek, ki v pesmi nesmrtnih sil vztrepeče, in da postane tisti, ki ta trenutek najde in pesmi prisluhne, sam nesmrtnim silam enak. Prišel sem nazaj na Irsko in sem vprašal zaklinjevalce duhov in živinozdravnike, če vedo za ta trenutek. Ampak čeprav so vsi slišali o njem, nisem našel nikogar, ki bi ga mogel napovedati po prahu ure. Tako sem se predal magiji in preživel svoje življenje v postu in trudu, da bi mi stali bogovi in škratje ob strani. In zdaj, zdaj mi je povedal eden od škratov, da je ta trenutek blizu. Nekdo, ki nosi rdečo čepico in čigar ustnice so bele od pene šumečega mleka, mi je zašepetal na uho: Jutri, malo poprej, preden se izteče prva ura v začetku dneva, najdem ta trenutek. In potem hočem odpotovati v kako južno deželo in si zgraditi palačo iz belega marmora sredi pomarančnih dreves, zbrati krog sebe vse lepe in pogumne in vstopiti v večno kraljestvo svoje mladosti. Da pa slišim vso pesem, tako mi je dejalo malo bitje s peno šumečega mleka na ustnicah, mi moraš prinesiti množico zelenih vejic in z njimi nastlati tla pred vrati in okni moje sobe; s svežim zelenim ločjem moraš potresti sobna tla in mizo pokriti z vrtnicami in lilijami menihov. To moraš še nočoj storiti, in jutri, h koncu prve ure po solnčnem vzhodu priditi in me pokličti.«

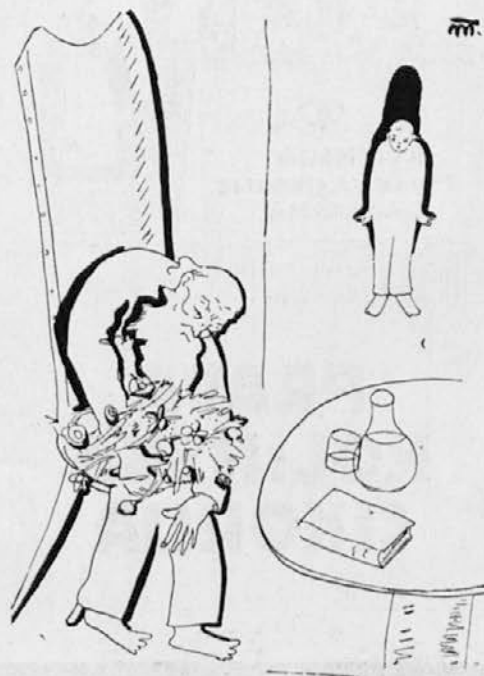
»Ali boste potem čisto mladi?« je vprašal deček.

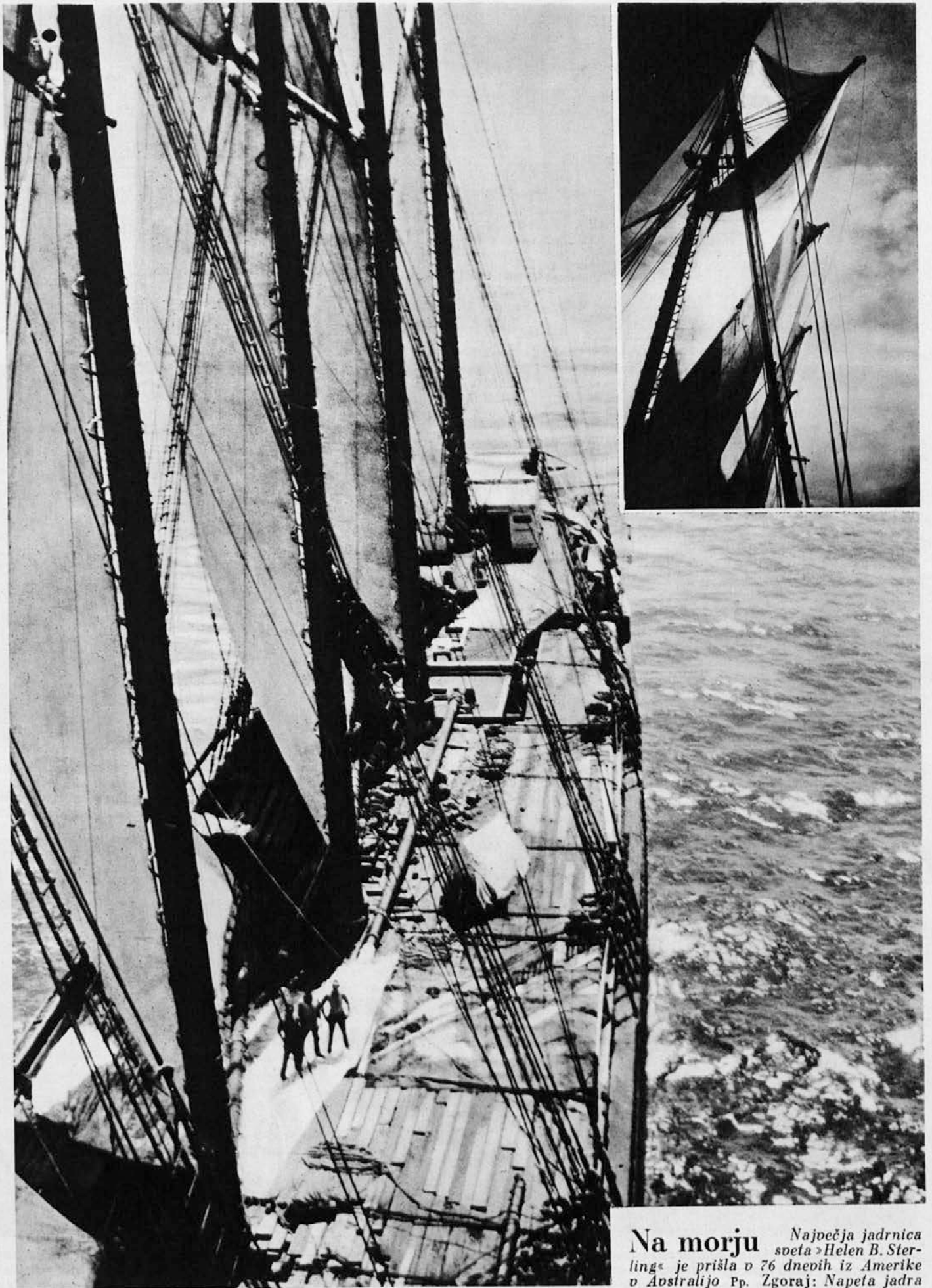
»Potem bom tako mlad, kakor si ti, ali zdaj sem še star in utrujen in moraš mi pomagati k mojemu sedežu in k mojim knjigam.«

Deček je starčka odvedel v hišo in je potem, ko je prižgal svetiljko, ki je po bog v kaki starčkovi iznajdbi širila sladke vonj tujih cvetic, šel v gozd in začel z leskovih grmov rezati zelene vejice in vezati velike butare ločja z zapadnega brega otoka, kjer so majhne skale branile pesek na lahno padajočih ilovnatih tleh. Bila je noč, preden je dovolj narezal, in polnoč skoraj, ko je zadnjo butarico nesel k hiši in se vrnil po vrtnice in lilije. Bila je ena onih toplih, krasnih noči, v katerih se človeku zdi, ko da je vse izrezano iz dragocenega kamna. Daleč na jugu je bilo videti Slenthski gozd, kakor da bi bil iz zelenega berila, in vode, v katerih zrcalni površini se je odbijal, so sijale kot bled opal. Vrtnice, ki jih je zbiral deček, so nalikovale žarečim rubinom in lilije so imele motni biserni soj. Vsaka stvar je imela nekaj večnostnega, le kresnica, katere slabotni plamenček je neprestano zagoreval v sencih in medlel med njimi, ki se je počasi premikala zdaj tu zdaj tam, je bila edina stvar, ki se je zdela živa, edina, ki se je zdela minljiva kakor človeški up. Deček je nabral polno naročje vrtnic in lilij, med rdeče in bele je dal kresnico in jih nesel v izbo, kjer je stari mož sedel kot v polsnu. Šopek za šopkom je potresal po tleh in mizi, potem je tiho zaprl vrata in legel na svoje ležišče iz ločja, da bi sanjal o mirni moški starosti z ljubljeno ženo in smejočimi se otroki. Pri prvem dnevnem svitu je vstal, vzela s seboj peščen uro in šel na breg jezera. V čoln je položil kos kruha in vrč vina, da bi mojster v začetku svojega potovanja ne trpel gladi. Ptica za ptico je začela peti, in ko so padla zadnja peščena zrnca, je bilo nenadoma vse kot preplavljeno od njihove godbe. Bil je najlepši, najkrasnejši življenja poln trenutek leta. Človek je mogel čuti v njem utripanje pomladnega srca. Deček se je dvignil in šel klicat mojstra. Zelene veje so mu zapirale vrata, in moral si je do njih šele napraviti pot. Ko je stopil v izbo, je padala solnčna luč v trepetajočih kolobarjih na tla, na stene in mizo, in vse je bilo polno nežnih, zelenih senc. Starček pa je sedel pri mizi in držal v svojem naročju vse polno vrtnic in lilij, in glava mu je bila sklonjena na prsi. Na mizi je ležala usnjena možnja, polna zlatnikov in srebrnikov, kakor da je bil pripravljen za potovanje, na levisi pa je bila naslonjena dolga popotna palica.

Deček se je doteknil starčka, ali slednji se ni zgenil. Dvignil mu je roki, in te so bile mrzle, težko so omahnile.

»Za njega bi bilo bolje,« je mrmral deček, »če bi bil izmolil svoje molitve in poljubil svoj rožni venec!« Strmel je v ogoljeni modri žamet, ki ga je čez in čez pokrival zlatorumen prah, in ta čas, ko je strmel, se je spustil raz vejo pri oknu ščinkavec nizdol in pričel peti.



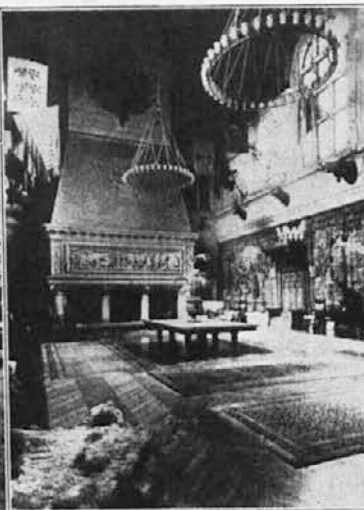
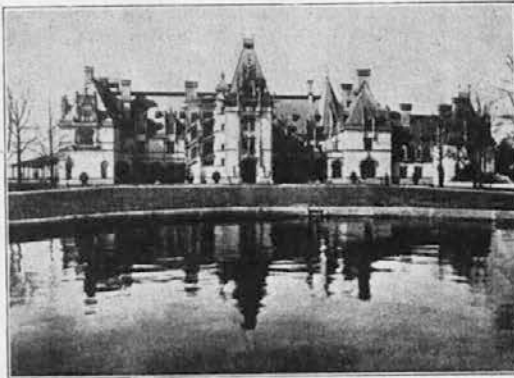


Na morju Največja jadrnica sveta »Helen B. Sterling« je prišla v 76 dneh iz Amerike v Avstralijo Pp. Zgoraj: Napeta jadra

Najbogatejši med bogatimi

Parada milijard modernih Krezov
med milijonarji

Pp.



Kako stanujejo bogataši. Znamenita Biltmore-palača v Ashvillu bogataša Vanderbilla v Ameriki. Knjižnica s 25.000 knjigami (z redkostmi). Zadnjih 35 let je videla grad le družina in prijatelji. Zdaj bo ogled dovoljen vsem



Multimilijonar na vzhodu, Japonec H. Mitsuri, brodolastnik, premoženje mu šteje težkih sto inšsto milijonov dolarjev



Baron H. Rotschild, Krez starega sveta. Njegovo premoženje presega 600 milijonov funtov šterlingov, fantastična vsota v našem denarju ...



Henry Ford, lastnik premoženja 15 milijard dolarjev, ozemlja dveh milijonov hektarjev, zasajenega z gumij. drevesi, ki jih potrebuje za gradnjo avtomobilov



Eksotični multimilijonar maharadža iz Haidarabada, najbogatejši Indijec. Njegovo bogastvo je mrtev kapital iz samih dragih kamnov v bogatih skrinjah



Najbogatejši Nемец je bivši nemški cesar Viljem II. Slika ga kaže v družbi z angleškim kraljem Jurijem V.



Ekscesar Viljem II., ki je še danes najbogatejši Nемец in eden največjih delničarjev raznih industrij v Nemčiji, v Berlinu posestnik mnogih stan. kasarn



Magajna Bogomir

Mašenjki

Magajna Bogomir

»Tukaj bi torej rada govorila o tej stvari s teboj,« je rekla. Sedel je poleg nje na klopi v velikem parku. Smejal se je neprestano s tistim svojim dobrim smehom, ki mu je bežal čez obraz neprestano, kadar je bil ob njej. Danes pa se je izražal v tem smehu še prizvok nečesa drugega, kar si še sam ni znal razlagati. Mara je bila v tistem pomladnem poldnevu posebno lepa in nekako veličastna, kot da hoče nekaj hudo važnega povedati.

»Lepo ti odseva rdeča barva pomladnega klobuka na obraz. Barva je živa in ti se mi zdiš kot Primorka v solncu ob kaki rdeči hiši. Krasna si danes, Mara! A kaj imaš zavitega v ta papir?«

»Prav radi te knjige sem hotela govoriti s teboj. V zadregi sem nekoliko in ne vem, kako bi naredila. On je kratosotec, da ti rečem in mu skoraj nisem mogla odkloniti daru. Vendar sem mu rekla, da jo vzamem samo zato, da jo prečitam in jo vrnem potem. Zelo zelo me je prosil, naj jo obdržim. Stodvajset dinarjev je dal zanjo, veš Just. Ko sem jo odprla, pa sem videla, da je že napisal v njo s črnilom moje ime. Hudo bi ga užalila, če mu vrnem. Knjigo je spisal Kuprin. Boris hoče na vsak način, da jo čitam.«

»Kdo je vendar on?«

»Saj ti bom povedala. Sedel je vsak dan v menzi k meni. Je že tako naredil, da je lahko prisedel. Seveda mu nisem mogla reči, da mi je to neljubo. Potem pa se je predstavil in mi začel polagoma odkrivati ljubezen. Boris mu je ime. Je Rus in solastnik neke večje trgovine. Misli na ljubezen sem mu zavrnila takoj. Tudi sem mu povedala, da sem zaročena s teboj. Razgovora pa le nisem mogla odkloniti, kajti preveč mučen položaj ni nastal, saj jih sedi še mnogo drugih pri isti mizi. Skoraj zasnubil me je in ker sem odklonila, pušča sedaj kosilo nedotaknjeno in govori mi le o svoji nesreči. Ima pa tako dobre oči, da se mi zelo smili, dasi ga ne morem ljubiti. Kako pa bi naj ga ljubila, ko si vendar samo ti moj dragi. Sedaj mi pa kar naenkrat pošlje to knjigo. Kaj, da nisi hud zaradi tega?« Naslonila mu je glavo na ramo.

»Pokaži mi knjigo,« je odvrnil Just.

Dala mu jo je z rahlim usmevom, kakor bi hotela reči: »Kaj je vendar meni ta knjiga.« On je zastrmel na prvo stran.

»Pa saj to ni vendar tebi posvečeno,« je rekel. »Tu vendar piše: »Moji lepi Mašenjki.« Saj vendar tebi ni ime Mašenjka.«

»A veš, Just, Mašenjka je Mara po rusko.«

»Kaj pa misliš narediti s knjigo?«

»Hotela bi, da bi mi ti svetoval, ali naj jo vrnem, ali ne. Veš, rada ga nimam prav nič, žaliti ga pa tudi nočem.«

»Saj imaš ti Mara vendar sama svojo voljo. Stori kot sama hočeš.«

»Jaz bi jo hotela obdržati.«

»Pa jo obdrži, če hočeš,« je odgovoril z nasmeškom. Vendar se je sedaj nekaj zganilo v njegovem srcu. Večletna ljubezen se mu je zazdela nekako skaljena in v smeh se je nehote zarisala neka trpkost.«

»Zakaj se smeješ tako,« je vprašala začudeno. »Na nevaden način se smeješ.«

»To se tebi samo zdi. Seveda, le obdrži knjigo. Da, da, saj je Kuprin dober pisatelj. Nisem še čital, a pravijo, da je prav dober. Seveda, le obdrži knjigo.«

* * *

Zvečer se je Just napotil v sprehajališča nad mesto. Hodil je sem in hodil je tja, da bi se naužil svežega zraka in se otresel morečega duha, ki se ga je napojil v lekarni čez dan.

»Tako, nekoliko se osvežim, potem pa pojdem k njej. Ni, da bi človek lekarniški vonj nosil s seboj. Sicer je tudi ona farmacevtka in ko doštudira, se bo že morala priučiti na take stvari. Da, saj res, še eno leto, pa bo Mara delala zadnji izpit. Potem pa je najbolje, da si najameva skupno stanova-



Dokler Vi spite, dela DARMOLI

Zvečer pred spanjem vzemite DARMOL, pa se boste jutri zjutraj prebudili svež in zdrav. Morate torej znati, da Vaše slabo spanje, nervoznosti, glavobol in bolečina v križu, kakor tudi izpuščaji po koži Vaših otrok, je samo posledica zaprte stolice. Zato je Vam in Vašim otrokom potreben DARMOL, čokolada proti trdi stolici, ki deluje blago in sigurno. Zahtevajte posebno DARMOL, ker edino DARMOL da Vam in Vaši družini željno olajšanje.

1 škatla zadostuje za 20- do 30 kratno uporabo.

nje. Kje tam v Gornjem gradu bi bilo prav prijetno. Seveda v službo ona ne bo hodila, saj zaslužim precej. Samo ljubezni, lepoti in materinstvu bo živela lahko. Najbolje, da ji danes razodenem načrt o skupnem stanovanju.«

Razkošno je Just razprostrl roki in jih zopet sunil proti širokim prsom, kot da hoče telovaditi. Široka prsa so se polnila z večernim zrakom. Just je bil zadovoljen. Same po sebi so se mu noge premikale po strmini po ovinku. Hipoma pa je Just obstal. Pred seboj v daljavi dvajsetih korakov je zagledal dva človeka, moškega in žensko, par ljubezenski. Tesno sta sedela eden ob drugem. On je imel visoko čelo in plave lase, ona lep rdeč pomladanski klobuk, tisti, ki naredi dekletu, da izgleda kot Primorka.

»Kuprin.«

Kar naenkrat mu je zaplavala ta beseda v misel in mu jo je raztrgala, to lepo misel njegovo, na dvoje. »Mara pa le ni,« je rekel po kratki borbi v sebi. »To je nemogoče in popolnoma izključeno. Malo bližje bom pa le stopil. Pa vendar — vohunil vendar ne bom. Vohuniti je grdo in neplemenito. Vohunijo pijanci za svojimi ženami.«

Vendar mu vohuniti ni bilo treba. Ženska pred njim, ki ji ni videl obraza, se je zasmejala z zvonkim smehom, ki ga je dobro poznal in njen kavalir je vzkliknil vzradoščeno: »Mašenjka, Mašenjka.«

»Ne, motil ju ne bom. Nista me videla,« je zašepetal Just in se obrnil tiho nazaj navzdol v mesto.

* * *

V naslednjem večeru se je zopet napotil na grič, a po drugi poti, da bi ju ne srečal. Ta dan je bil brez kosila in večerje on, a ne da bi se mučil zaradi tega, le tako v razmišljenosti je pozabil, saj če stopi po dolgi dobi večletne ljubezni človek samemu sebi z okovanim čevljem na srce, zaboli vendar le nekoliko. Na izprehod pa ni pozabil. Zahrtevalo ga je zdravje telesa in upor proti lastni duši. Kot grčavo drevo se je rinil med bedo in borbo skozi goščavje svojih dni, da bi dosegel solnce. Ko pa je prerastel druge, je videl, da so solnce zakrile oblačne sence, a zamahnil je z roko in dejal: Uspeval in rastel bom tudi v njih. V tem drugem večeru pa je zopet srečal v drugič Rusa z drugo žensko na drugi klopi. Rus je pil poljube iz nje in ni niti dvignil glave, ko je Just korakal mimo. Nič drugega ni rekel Just kakor: »Uboga Mašenjka.«

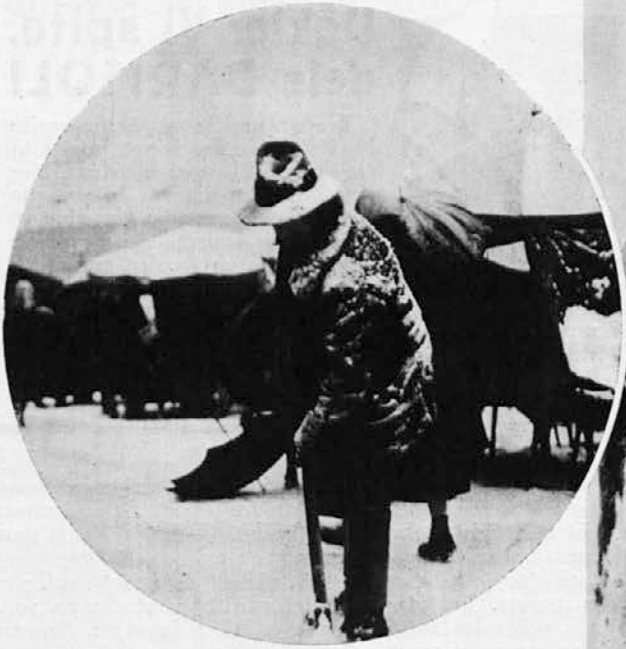
* * *

Mnogo let pozneje so jo nastavili v isto lekarno kot njega. Oba sta zakrila zadrego in se naredila, kot da ni bilo nikdar nič med njima. Razkazoval ji je police, kjer so sa-mevala zdravila in kemikalije vseh vrst. »Tu, gospodična, je očetna kislina.« »Očetna kislina,« je ponovila ona. »Tu je alsol.« »Alsol.« Tu je cannabis indica.« »Cannabis indica, jo imate še vedno v tej farmaciji?«

»Imamo jo,« je odgovoril.

»V prejšnji, kjer sem bila dosedaj, smo jo že vzeli iz prometa,« je pristavila.

Tako in podobno sta se pogovarjala odslej vsak dan. Šele nekaj let pozneje, je rekel on tisti dan na svoj god, ko se ga je nekoliko napil in je prišel, kar ne bi smel, vinjen v lekarno: »Kolegica, meni je v prostih urah zelo dolgčas. Rad bi čital kaj. Ali nimate vi menda nekakega Kuprina?«



Poleti bi se stajal sam od sebe . . .

Foto »ilustracija«

Kadar Vam bo najbolj vroče —
se spomnite, da Vam je bilo pozimi zelo mraz.
In da ne prenašate vročine nič laže ko mraz

Desno: *To ni Miklavž z belo brado, ampak doa Eskima iz dežele večnega snega. Prijetno jima je: v dobi največje vročine v naših krajih jima ni treba sleči toplih kožuhov. Ob ledeni sapi govorita v radio, ki ga moderni Eskimi tudi že poznajo* Pp.

Spodaj: *Zimska tišina in ena sama sled v tivolskem parku* Foto »ilustracija«





Otroško kopališče na »Iliriji«

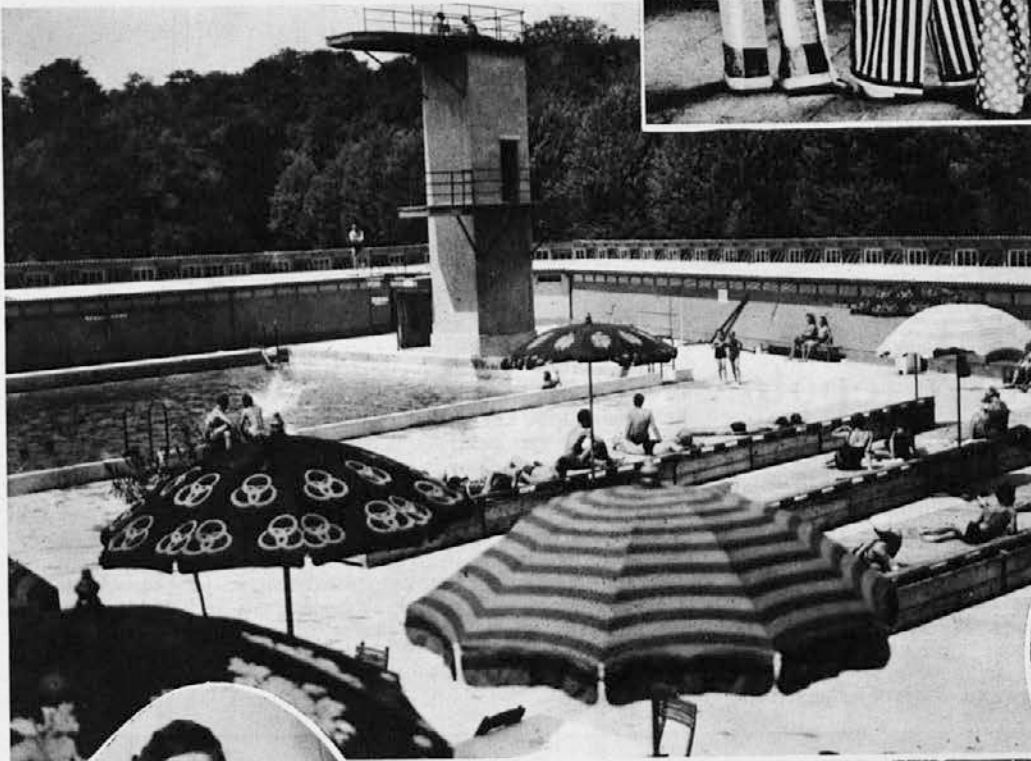


»Najnovjša« moda za kopanje.
Nekoliko ekscentrična, pa ven-
dar jo nosijo — v Ameriki Pp.

Solnce daje —

telesu zdravje in moč,
voda: svežost in mirno kri

Levo: Na »Iliriji« Foto »Ilustracija«
Na Savi Foto P. Kocijančič

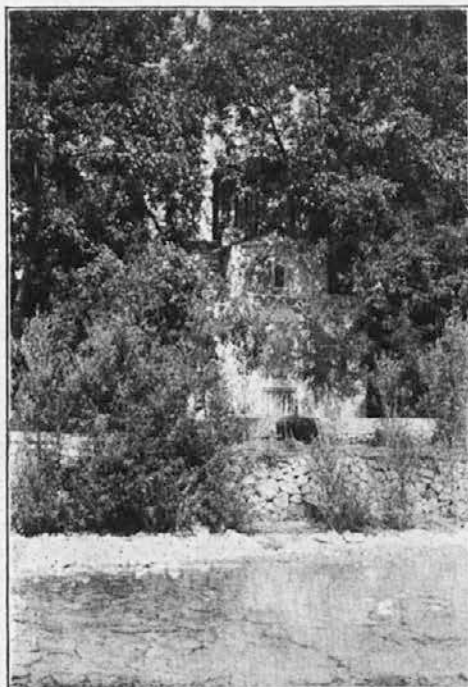


Kopalni kostim s kepom Feldscharek



V Retečah

Foto »Ilustracija«



So. Naum



Ulica v Ohridu



Kanev (ribiške koč) ob Ohrid. jezeru

Stara zemlja — nova lepota, bodoča letovišča za poletni odmor

Utrujenega popotnika, ki se je vozil z avtomobilom ali pa s poljsko železnico od Skoplja do Ohrida, preseneti in osveži grandiozen pogled na Ohridsko jezero in starodavno mesto na severni jezerski obali. Visoke, nekako kraške gore tvorijo okvir temnomodremu jezeru, ki je po svoji velikosti (36 km dolžine) in obliki podobno morskemu zalivu. Jugozapadni del jezera pripada Albaniji, ki zavija svoje hribe v kopreno poletne soparice; ob njeni meji stoji staroslavni samostan sv. Nauma, odkoder se je v 9. stoletju pričelo širiti krščanstvo med ohridske Slovane. Največja naselbina

ob jezeru je mesto Ohrid, eno najstarejših na jugu. Omenja se že v 3. stol. pred Kristusom kot grški Lychnidos, v zgodnji krščanski dobi kot sedež prvega škofa Erazma in mnogokrat pozneje, ko je preživljalo svojo izredno pestro zgodovino. Pod carom Samuelom je postalo sedež patrijarha, pa je zopet propadlo; prišli so Normani, Bolgari, Bizantinci in za njimi Srbi, ko je car Dušan zavzel l. 1334. to važno trgovsko in ribarsko središče. Takrat se je tudi na Ohridu ponovno pričelo živahno umetnostno delovanje, kakor po vseh ostalih srbskih krajih v onem času. Zal, ta razcvet, ki je spremljal trgovsko povzdigo mesta, ni dolgo trajal, kajti že l. 1394. so zavzeli mesto Turki. Tedaj se je lice mesta spremenilo, posebno po vpadu Skender-bega sredi 15. stol. Nekdanje slovansko versko središče je ječalo pod hudim jarmom. Trgovina se je počasi zopet dvignila, posebno v 18. stol. Danes, ko je mesto osvo-

Iz Južne Srbije

Zgoraj
levo:

Ohrid

Desno:

*So. Jovan
Bogoslav
ob
Ohridskem
jezeru*

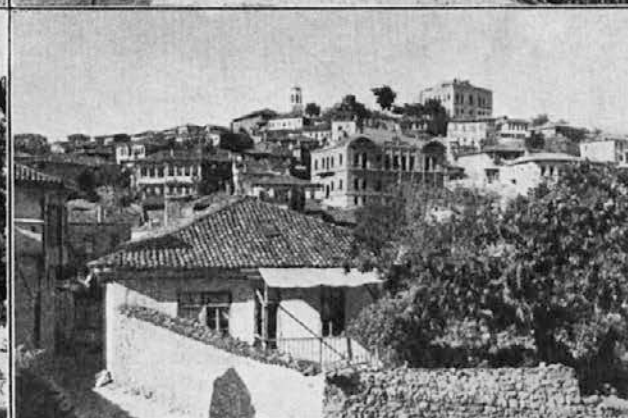


Spodaj
levo:

*Ohrid. Po-
gled s sta-
rega Saraja
na jezero*

Desno:

*Pogled
na Ohrid*



Negativi
last Muzeja
Južne Srbije
v Skoplju



Vrt pri Sv. Naumu

bojeno, je zgubilo svoj nekdanji trgovski pomen. Trgovina se razvija v drugih smereh in z drugačnimi sredstvi, mesto s svojimi spomeniki pa je ostalo kot nekak mračen stavec, ki ždi ob hribu in premišlja dneve svoje slavne preteklosti.

Mesto je še danes prepreženo z ostanki starih trdnjav, ki segajo celo v predrimsko dobo. Ohranjeni so stolpi in vrata, takozvane »porte«. Vmes je mravljišče ozkih in starih ulic s slikovitimi hišami, ki so vse zlepljene z raznih nadstropij in balkonov ter dosega znatno višino. V terasah se dvigajo te zgradbe do vrha hriba, kjer stoji stara cerkev sv. Bogorodice (danes sv. Kliment). Blizu jezera stoji velika katedrala iz začetka 11. stol., sv. Sofija; njene freske so Turki prebelili. Vrsté se razne večje in manjše cerkvice iz srednjega veka, nekatere so že v razvalinah; njih število gre čez dvajset. Najlepšo lego ima sv. Jovan Bogoslav na periferiji mesta, zgrajen na skali nad jezerom. Odtod je razgled na jezero in ribiške kočé v Kanevu veličasten. Gori na hribu kraljuje srednjeveška trdnjava, v kateri je imel albanski uzurpator Džaledin-beg svoje razkošne dvorce. Turki so mu jih porušili l. 1830. Malo nižje je v vrtu lična hišica, ki vsebuje razne zanimivosti — bila je nekdanj Džaledinov harem.

Ob jezeru ribiške idile, v gornjih ulicah mračna pobožnost starih ženic, pestrost noš in staroverske maske belobradih popov, krive in neverjetno ozke ulice z duhom po ribah, skozi veže krasni pogledi na jezero, na obali pa smejoče solnce in valovi z belimi kodri, to je danes Ohrid, srednji vek v modernem času. Govori se o modernem letovišču, a povsod se oko ustavlja nad patrijarhalnostjo stvari in navad. Ribiški čolni na jezeru so taki, kot jih popisuje Homer in vsepovsod je polno antičnih ostankov ter izkopin. Ko pa bo odkrita že vsa lepota srednjeveških stavb in fresk, bo Ohrid pravi muzej antikvitét. Muzej z lego, kakor jo je težko najti kje drugje: gleda na jezero in se solnči čez dan, ponoči pa sanjari v mehki mesečini, ki nikjer ni tako srebrna, kot nad Ohridskim jezerom. In tedaj se čuje tudi ubrana pesem ohridski Biljani, ki s svojo preprosto melodijsko zvočnostjo tako lepo ilustrira vsoromantiko Ohrida.

Ti lepi kraji juga naše države, polni romantike prošle zgodovine, utegnejo še postati privlačna točka izletnikov in letoviščarjev, morda še konkurenca letoviščem na zapadu države.



Oton Postružnik: Motiv
(Z razstave sodobne grafike v Ljubljani)
Glej članek na str. 249!



Milostljiva

bodite previdni pri izberi Vašega pudra :

Z uporabo neprimernega pudra, ki ni za Vašo polt, kvarite Vašo polt vprav sistematično.

„Poudre Mon Parfum“

je mešanica najzlahtnejših sestavin in je primeren vsaki polti.

BOURJOIS

PARFUMEUR
P A R I S

Prekrasna lestvica v 11 modernih niansah se dobiva v vsaki boljši strokovni prodajalnici.

Brezplačno: Če želite dobiti od nas vzorec pudra »Poudre Mon Parfum«, izpolnite ta kupon in nam ga pošljite obenem z enoinpoldinarsko (1'50) znamko za poštino.

Št. 2.

Mr. Ph. B. Vary

Zagreb, Smičiklasova 23.

Brezplačni kupon za

1 »Poudre Mon Parfum« v niansi.

Ime :

Naslov :

Samozastopstvo :

Mr. Ph. Bela Vary

Zagreb, Smičiklasova ulica 23.

Telefon 49-99.

Pozdrav »Ilustraciji«!



Štiškaa??? Foto Kramar



Skok čez mizo (še ne kategoriziran)



Iz Benetk od Eme Oražem



Na desni:
V senci
Foto Oto

Na levi:
V zračnih
višavah
Foto Ar Ko



Na desni
v ovalu:
Med
oddihom
Foto Kramar



Z majniškega izleta





Prvih pet mladičev labodov na blejskem jezeru, ki so zagledali beli dan 27. maja t. l. Foto Ang. Černe



Laboda na blejskem jezeru s svojimi mladiči

Labodi na Bledu

Foto Ang. Černe

Na desni: Laboda na blejskem jezeru sta prvič povedla svoje mladiče na »krušno hrano«

Levo: G. Milada Trifon, rumunska jahalka, na dirki na Coveni pri Ljutomeru, dne 29. maja 1930.
Foto Presl

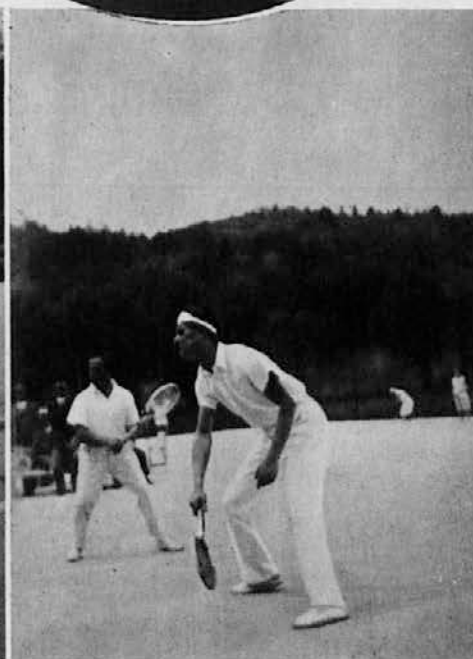
Tenis tekma za drž. prvenstvo



Atena—Celje
G. Dacar, fore-hand



Atena—Ilirija, Ksenija Ravnihar, naša prvakinja, back-hand



Atena—Ilirija
Miron Bleiweis, half volley

Nogomet

Od vseh športnih panog je gotovo nogomet tisti, ki ima največ pristašev med gledalci. Rekdokdaj je že kaka druga športna prireditev privabila desetisoče gledalcev. Vsaj pri nas v Evropi ne. In ravno radi tega lahko imenujemo nogomet najpopularnejšo športno panogo.

Domovina nogometa je Anglija oziroma Škotska. Od tu so prišli k nam prvi nogometni učitelji, ki so pokazali, da je nogomet zelo duhovita igra. Pa kakor druge športne panoge, tako tudi nogomet še vedno velika večina nepoučenih obsoja. Kdor se ne poglubi oziroma še ni imel prilike videti res lepe nogometne igre, ta nogomet kratko in malo klasificira »z medsebojnim obrčevanjem«. Nekoliko resnice je tudi v tem. Tisto obrčevanje je pa le pri nogometaših, ki se samo tako nazivajo, prave nogometne igre pa sploh ne poznajo. Kajti kakor smo že rekli, je nogomet zelo duhovita, z matematično natančnostjo preračunana igra. Ta igra, če jo le igrajo dobri igralci s svojimi lepimi potezami, raznimi triki, obvladanjem telesa, nudi gledalcem res lep užitek.

Da je to res, pričajo celo posebni vlaki iz kakega kraja v kraj, kjer se bo vršila večja pomembnejša prireditev. Finalne tekme za angleški pokal razburijo stotisoče sicer mirnih in preračunljivih Angležev.

Naši popularni igralci



Šiška, desna zoeza Ilirije, zaenkrat ne more nastopati radi težje poškodbe, bil pa je še boljši strelec kot »Dolfe« od konkurence



Oman, najstarejši igralec Slovenije, igral je za svoj klub 286 tekem, od teh 60 mednarodnih in 11 reprezentančnih



Slavni »Dolfe« Erman, ki je najboljši strelec Ljubljane. Svojemu klubu je pripomogel do dvakratnega prvenstva Slovenije



Svetic, desni branilec Primorja, najzanesljivejša opora svojega moštva



Jančigaj, vratar Primorja, ki je sedaj najboljši vratar Slovenije



Doberlet, znani napadalni igralec Ilirije



Župančič Lado, za Omanom najstarejši igralec v Sloveniji



Svetic, Hermesov srednji napadalec



Berglez



Verovšek popularni branilski par Ilirije



Košena, marljivi krilec Šiškarjev



Zalokar, šišenski profesor nogometa

glavna naloga profesionalov dosežena. Kajti ti neštevilni majhni klubi vzgajajo državi brezplačno zdrav rod.

Pred kratkim je praznovala naša najvišja športna organizacija, ljubljanska nogometna podzveza, skromen jubilej. In k temu jubileju naše čestitke in iskrene želje za čim večje uspehe!

Se nekaj drugega je v nogometni igri. Igralci res igro igrajo, toda v igro se živje tudi vse tiste mase gledalcev. Kdo od posetnikov naših športnih igrišč ne pozna tistih izrazitih nogometnih tipov, ki igrajo veliko bolj temperamentno, kakor pa igralci. Slavni »malar« ne sme imeti na »kvadratni kilometer« nobenega soseda, drugače so vsi obrčani. To je samo eden, če se pa malo bližje opazuje, vidite, da polovica gledalcev igra nogomet. Svoje vrste zadivljenje očitujejo vzdihni nežnega spola: »Jej, jej! jej! gol!...« So še druge posebnosti pri nogometu, ki so na vsakem igrišču iste, prepuščamo pa čitalcem, da jih sami uganejo.

Kakor skoro vse športne panoge, tako se deli tudi nogomet v amaterje in profesionalne. Važnost profesionalnega nogometa je prva spoznala Anglija, ki ima tisoče amaterskih športnih klubov. Dolžnost profesionalnih igralcev je predvsem, da z lepo igro pridobijo prijatelje. Ti se potem združujejo v manjših klubih, kjer skušajo doseči to, kar so pokazali profesionalni. S tem je



Boj napadalca z branilcem za žogo pred golom



Gol!! Foto I. Koscec



Tipičen skok napadalca, ki hoče doseči žogo z glavo in zabiti gol



VSI ki bolehat na želodec, črevesih, mehurju, sreč, ledvicah ali jetrih, ali ki trpite na žolčnih kamnih, v

ROGAŠKO SLATINO!

Rogaška Slatina so naši domači Karlovi vari. Nje sloviti zdravilni vreleci **TEMPEL, STYRIA in DONAT**

so svetovno priznani in cenjeni od vseh, ki so se kdaj k njim zatekli.

Sezona: maj-september

Vzlic vsemu komfortu izredno nizke cene. Pred in po glavni sezoni, to je do 30. junija in od 15. avgusta dalje znatni popusti in največje udobnosti. — Zdravljenje, odnosno obisk zdravilišča v tem času se posebno priporoča. — Zahtevajte prospekte



PRAVI

FRANCK:

vedno

odlična kakovost!

KAJ SO PEGE...?

Nelepi rjavi pigmentni madeži, ki se pojavljajo pod vplivom solca v številnih in velikih skupinah zlasti na nežni koži in kvarijo nje ljubki izgled. Po dolgoletnih praktičnih poskusih je uspelo napraviti preparat, ki že po kratki uporabi odstranjuje brez sledu pege, kožne madeže in ostale nečistoče kože. — Napravite en poskus s tem preparatom, imenovanim

»Creme ORIZOL«

(Beurre de riz — riževa mast), in Vaša polt bo zopet postala naravno čista, nežna in voljna. — »Creme Orizol« se je uporabljala doslej povsod s popolnim uspehom. Če bi Vas prvi poskus iz kateregakoli vzroka docela ne zadovoljil, smo pripravljeni vrniti Vam polni znesek, ki ste nam ga plačali. — Cena »Creme Orizol«: mastna ali suha, lončič Din 50.—, Orizol-milo Din 14.—.

Dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

ZALOGA:

COSMOCHEMIA

ZAGREB

SMIČIKLASOVA UL. 25



IZBRANO PARFUMERIJU SVETOVN. ZNAMK SE DOBI V DROGERIJI »SANITAS« CELJE - LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 5



Major Liconda —
Cesar



Colin Tabret —
Levar



Sestra Wayland —
Gabrijelčičeva



Sestra Wayland —
Mira Danilova

Sveti plamen

Igra v treh dejanjih. Spisal W. Somerset Maugham. Prevel Ciril Debevec. Režiser Milan Skrbinšek. — Zadnja premiera sezone 1929/30 v dramskem gledališču kr. Narodnega gledališča v Ljubljani

Foto »Ilustracija«

Levo: Maurice Tabret — Kralj in Stella, njegova žena — Saričeva. — Desno: Zdravnik dr. Harvester — Jerman



»Jaz sem mu življenje dala — jaz sem mu življenje vzela« — mati Tabret — ga. Marija Vera. Scena iz zadnjega dejanja



Henrik Tičar, nemški kralj — Betetto

Levo: Lohengrin — Marček

Desno: Ortruda — Thierry-Kavčnikova

Lohengrin

Romantična opera v treh dejanjih od R. Wagnerja. Dirigent: M. Polič. Režiser: B. Krivecki. Premiera v operi kr. Narodn. gledališča v Ljubljani Foto »Ilustracija«

Oval: Princesa Eboli (Don Carlos)



Hišna — Sveti plamen

Šolarček — Velika ABC

Hišna — Za ljubezen so zdravila

Hišna — Pustolovec pred vrati

Hišna — Pegica mojega srca

Zajček — Janezek Nosanček

Dekla — Utopljenca

Gdč. Maša Slavčeva

in njenih 99 hišen (najrazličnejše vloge dveh sezon) Foto »Ilustracija«

Film

Zvočni film

Ferdo Delac

Sedaj, ko smo tudi v Ljubljani videli par zvočnih filmov, se mi zdi potrebno, da z ozirom na razna mnenja, zlasti na ona, ki pravijo, da bo zvočni film uničil teater, pojasnim vprašanje zvočnega filma.

Že nemi film kot tak ni bil nikdar gledališki konkurent. Bil je pač posebna panoga umetnosti, ki je imel z gledališčem le eno skupnost: igravca. Drugega nič. Nasprotno. Imel je hibo. Veliko hibo. Na odru prevladuje živa beseda, ki je nobena mašina ne more nadomestiti. Niti nemi film, ki je mašina. A dobili smo zvočni film. To je, nemi film, katerega spremljata govornica ljudi, pesmi in tehnični efekti.

Ko sem pred letom prisostvoval prvemu poizkusu nemškega zvočnega filma, kratkemu filmskemu traku, ki je predstavljal Harry Liedkeja, pojočega »Poljubljam vam roko, madame«, sem imel vtis, da prisostvujem nememu filmu, katerega spremlja gramofon. Gledal sem pozneje par drugih zvočnih filmov, naj omenim le one, ki so bili v Ljubljani predvajani.

Predvsem »Pojočega norca«, »Atlantic« in »Ne verujem več nobeni ženski«. Za Ljubljano je bil »Pojoči norec« velika senzacija. Al Jolson. Da, imeniten igravec. On. Al Jolson. A drugo...

In tu je takoj prva velika hiba zvočnega filma. Nemi film je bil internacionalen. Filmske posredovalnice so za različne države prevedle vmesno besedilo in film je bil razumljiv vsem. Semintja smo videli tudi film brez besedila, kot na pr. »Sinfonija velemesta«, ki je bil po mojem mnenju sploh najbolj dovršeno filmsko delo.

Pri zvočnem filmu besedilo odpade, saj igravci govorijo. Da, oni govorijo. Danes nemško, jutri francosko, pojutrišnjem angleško. To je vse lepo in prav.

A nekaj je treba pomisliti. Koliko je med prejšnjimi kino-obiskovalci ljudi, ki obvladajo vse te jezike? In kdor jih ne obvlada, ta se dolgočasno.

Zakaj? Dočim so bili pri nemem filmu dialogi strnjeni in kratki in ti je vmesno besedilo s par stavki označilo posamezne situacije na platnu, so dialogi pri zvočnem filmu dolgi in za človeka, ki jezika, katerega igravec govori, ne razume, dolgočasni.

Dočim je bil nemi film sintetičen, je govoreči film le slaba kopija teatra. To bi bila prva hiba zvočnega filma.



Al Jolson in njegova žena Ruby Keeler



Al Jolson in »Sonny boy« (Davey Lee)

Je pa še druga hiba. Gledališče je štiridimenzionalno. Gledališče je prostorninsko.

Filmsko platno je ploskev. — Ploskev, na kateri se menjavajo bežeče slike, spremljane odglosom in šumom. Tu je torej najbolj vidna diferenca med gledališčem in kinematografom.

V »Atlantiku« najdemo par momentov, ki vsaj učinkujejo. To so šumi in ropot motorjev in naravnih

sil. To bi bilo v zvočnem filmu sprejemljivo. »Ne verujem več nobeni ženski« je bil pač snimljen radi Tauberja in njegove popularnosti. To je stoddostni nemški zvočni film, zanimiv le radi Tauberja in pesmi, katere poje, medtem ko je dejanje samo, kot nemi film — slabo.

Našel bi se kdo, ki bo rekel, da bo opera našla v zvočnem filmu svojo novo obliko. A tu naj poudarim le to, da so današnje stare opere za film neuporabljive, ker je bila dosedanja operna muzika pisana za oder in bi se morala za film predelati. Predelati. Filmana operna predstava bi bila na platnu dolgočasna. Treba bi bilo predelati libretc, predelati bi bilo pa treba tudi muziko.

Možna je torej le nova, absolutno nova opera, pisana in komponirana za film. A tudi tukaj naletimo na novo, vsaj začasno oviro.

Filmski trak se pri mnogokratnem ponavljanju trga. Treba je torej pokvarjene koščke izrezati. S tem izrežemo tudi koščke muzike. Kako bodo torej izgledala ta nova skrupcala, si lahko mislimo.

V novi film, v novo filmsko obliko, v zvočni film verujemo torej lahko le tedaj, ko bo filmski trak tako popoln, da bo vsaka poškodba nemogoča in — to je najvažnejše — ko bodo gospodje, ki na zvočnem filmu delajo, iznašli filmu novo obliko — štiridimenzionalnost. Ko bomo vse to videli in doživeli, tedaj šele bomo lahko govorili o onem — ali bo lahko film uničil teater.

Do tedaj pa, gospoda, to sem že v začetku povedal: teater je živa beseda, film je le stroj, ki besedo more restrukturirati.

Tehnično o zvočnem filmu

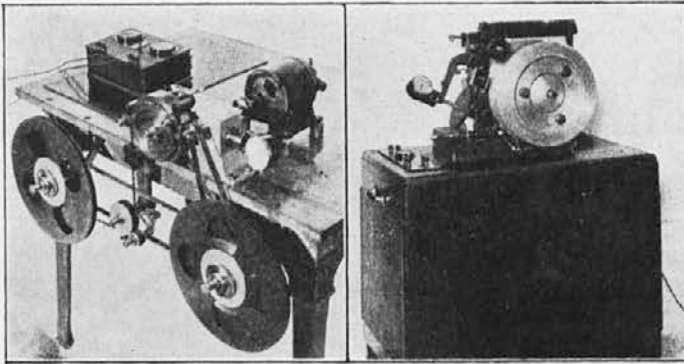
Vsi poizkusi z zvočnim filmom, kar jih je bilo v zadnjih letih, so bili malo razveseljivi. Prvi zvočni film, ki ga je producirala Nemčija, je bil Ruttmannov film Triergon-družbe »Deutscher Rundfunk«, ki je doživel svojo premiero v Berlinu jeseni 1928. Ta film je bil zanimiv v toliko, ker je takorekoč vzporejal različne posnetke šuma enega poleg drugega. Na ta način je omogočil sodbo, kje je proizvajanje zvoka že dobro, oziroma, kje ga je treba še zboljšati. Sodba je bila taka: reprodukcija navadnih šumov (lokomotive ali tekoče vode) je bila dobra, godbe srednje dobra in končno človeškega glasu nezadovoljiva. Ista sodba je doletela tudi dva ali tri naslednje zvočne filme, ki so jih predvajali pozimi v Berlinu.

Ker pa je v zvočnem filmu pač najvažnejša človeška govornica in v tistem času niti Evropa niti Amerika ni poznala načina, ki bi garantiral absolutno naravno reprodukcijo človeškega glasu z vsemi njegovimi najfinejšimi niansami, že ni bilo mogoče upati na pravi govoreči film. Zato so prvi zvočni filmi bili kombinirani filmi (t. j. filmi s pevskimi in govornimi vložki) in nemi zvočni filmi (t. j. nemi filmi z avtomatično spremljavo godbe).

Takih filmov je producirala Amerika mnogo. Naj omenimo le kombinirane filme filmskega pevca Al Jolsona, ki je čez noč postal večkratni milijonar. Seveda so bili ti filmi kompromis in tudi trditve kakor ona, da se je Charlie Chaplin zaklel, da ne bo nikoli igral v čistem zvočnem filmu, niso mogle zastreti dejstva, da so mrzlično iskali prave poti k popolnemu sistemu zvočnega filma, da bi dosegli čim boljši posnetek in reprodukcijo človeškega glasu.

Morda se bo lajku zdelo čudno, kako da povzročajo baš govornica vsem tehničnim poizkusom take neprilike. Vsa težkoča pa ni toliko v navadnem posnetku govornice kot v raznih okoliščinah, ki jih moramo upoštevati pri snemanju zvočnega filma. Dozdaj si filmska režija v zadevi kuliserije ni dovoljevala nobenih omejitev, ker je velikost in veličastnost scene garantirala poleg efekta tudi največ naravnosti. Zdaj pa je treba za zvočni posnetek čim manjšo celico, iz katere se ne sme izgubljati zvok (kakor v radiostudijih). Principe, ki prostorno niso enaki, je treba kombinirati. Še bolj opasno je to pri snemanju na prostem, pomisliti je treba le na veter in druge razne šume, ki motijo poslušalce radia. Igralci, katerih besede je treba ujeti, seveda ne stojijo na miru, ampak se po značaju sodobne filmske produkcije zelo mnogo krečejo in ne morejo vedno paziti na mikrofonsko, kakor kak sedeči orkester ali kak predavatelj.

Vsekakor bi te težkoče končno mogli preiti, če bi bilo mogoče neposredno po snemanju preizkusiti efekt zvoka, da bi korigirali napake, oziroma sceno še tolikokrat po-



Aparat za snemanje zvočnega filma po Stillejevem sistemu. (Glej članek!)

Stillejev aparat za povečano oddajo telefonskih objav, ki se nekako akustično »kompimirajo« in oddajajo naprej.

Petkrat več objav, kakor doslej, se more oddati na ta način

novili, da se, kar se zvoka tiče, doseže zaželjeni ton. Kontrolirati je bilo možno šele po 24 urah.

Dejstvo, da je bil vsak popravek izključen, je bilo slabo. Ni mogoče razviti niti filma v par minutah (po enostavnem sistemu zvočnega filma »fotografirajo« sliko in zvok na istem celuloidnem traku), niti ni zvočna plošča (ameriški sistem temelji na zvočnih ploščah istočasnosti s filmskim trakom) uporabljiva takoj. Treba je bilo najti nov sistem z materialom, ki bi se sam razvijal.

Stillejev nemški sistem je tak: kombinacija filmskega traku ne po ameriškem načinu z zvočno ploščo, ampak z istočasno tekočim jeklenim trakom, ki sprejema zvok po magnetnih vplivih in more brez vsakih kemičnih procesov takoj reproducirati sprejeti šum. Po končanem snemanju režiser le zavrti jekleni trak nazaj, da teče skozi preprosto aparaturo, in že sliši glasove, in te more po svojem preudarku pri ponovnem snemanju izboljšati. Tudi je mogoče pri velikih scenah, ki jih ni mogoče vseh ponavljati, posamezna mesta na jeklenem traku zbrisati in

znova snimiti. Po tem sistemu se namešča več zvočnikov za ekranom in zvok oddaja oni zvočnik, v katerega bližini na platnu naj bi prihajal glas. S tem je omogočena večja naravnost projiciranega dejanja.

Ufa in zvočni film

Pred kratkim je izjavil gen. ravnatelj največje nemške filmske produkcijske tvrdke »Ufa« g. Corell, da bo ta družba od zdaj naprej proizvajala samo zvočne filme, ker se je pokazalo, da nemi film pri široki masi nima nobene privlačne sile več. To je zelo zanimiva ugotovitev, ki pa zaenkrat dopušča samo tihe nade, da utegne baš zbog takorekoč monopolske proizvodnje zvočnega filma izraz v takih filmih doseči pravo formo, katero danes še iščejo vsi režiserji zvočnih filmov. Zanimivo bi bilo vedeti, kdo bo sploh še snimal neme filme in kakšnim režiserskim rokam bo prepuščena ta panoga filma (danes naenkrat prezirana), ko je vendar še toliko provincialnih kinematografov, ki jim iz finančnih vzrokov zaenkrat ni mogoče nabaviti si drago zvočno aparaturo?

Program Ufine produkcije za l. 1930-31 obeta najrazličnejše filme z različnimi igralci (Harvey, Čehove, Januings, Fritsch, Gerda Maurus, Gebühr itd.), precej filmov bo filmskih operet, kjer je zvočni film zaenkrat še najbolj doma. Najbolj nas zanima prvi zvočni in govoreči kulturni film »Na robu Sahare« že zbog tega, ker je snov tega filma precej različna od običajnih dozdanih zvočnih filmov in bo morda razodel nove možnosti izraza in snimka. O tem filmu je »Ilustracija« že prejela mnogo slik, ki jih bomo objavili v eni prihodnjih števil.

VSE NAROČNIKE ki še niso poravnali naročnine, najljudneje prosimo, da se poslužijo priloženih položnic!

Specialna frgovina
modnih in športnih
pletenin, nogavic,
triko-perila
lastnega izdelka

LĀNĀ

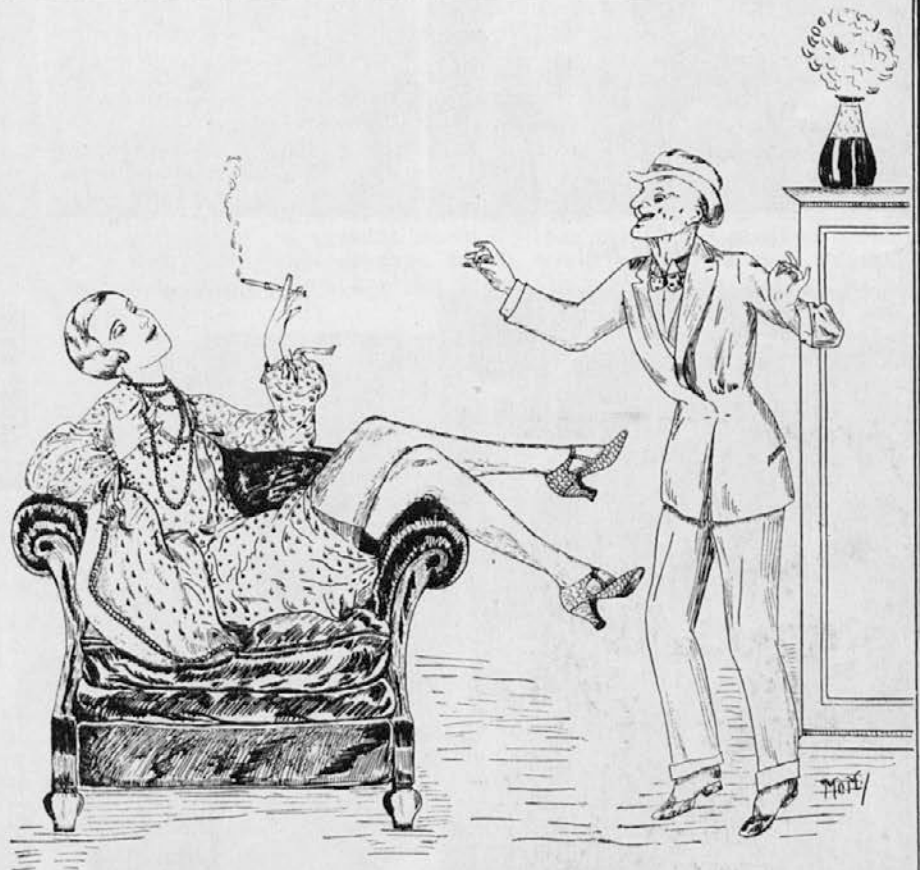
družba z o. z.

LJUBLJANA

Telefon 30-74

Linhartova ulica 35
en gros

Šelenburgova ul. 4
en detail



Naši otroci



Pri mizi



Veselo živoljenje



Mlad učenjak



Dobra pisača



Prijatelja sva



Med rožicami



Nič se ne bojim



Kdo me najde tu?



Dobro

jutro!



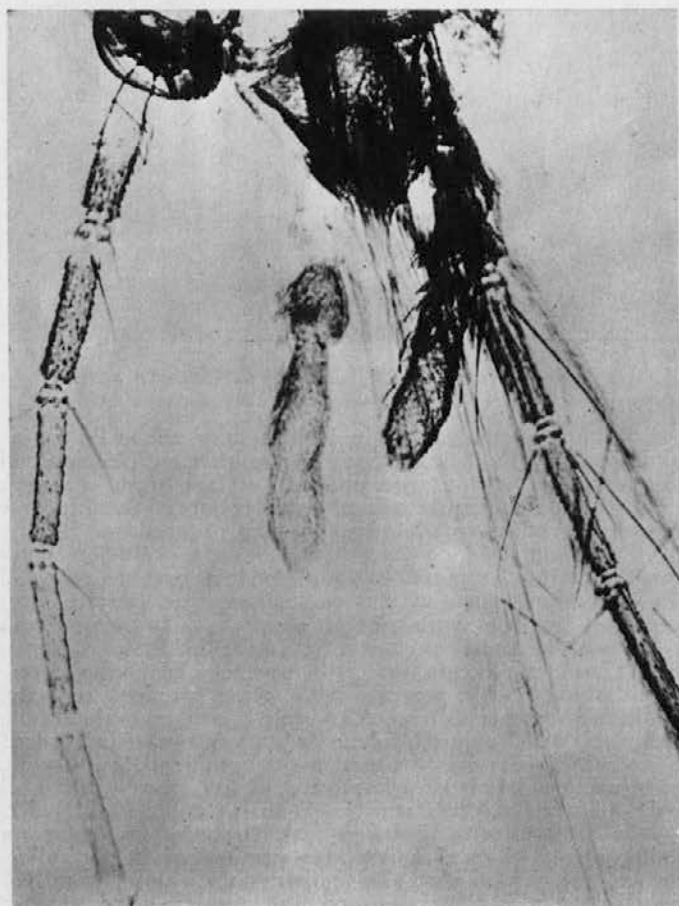
Na vrtu



Glava stenice

Naši krvوسي pod povečalom

Poznamo medvede, volkove in njih sorodnike, doobra smo poučeni o življenju zveri, ki strašijo po afriških, azijskih in ameriških pragozdovih, stepah in pustinjah, živali pa, ki jih vidiš povsod, mogoče še celo na sebi, in ki so predrznejše in krvoželjnejše od še tako grozних zastopnikov zveri, poznaš prav malo ali sploh ne. Čudno je, a je le resnično: o slonu, žirafi, kenguruju smo čuli že v ljudski šoli ter jih morali znati opisati od nog do glave, dasi jih nismo videli niti na sliki, ako pa hočeš kaj natančnejšega zvedeti, recimo, o bolhi, uši, o stenici in tem sličnih stvarcah, moraš biti vsaj že vseučiliški slušatelj.



Tipalnice komarja

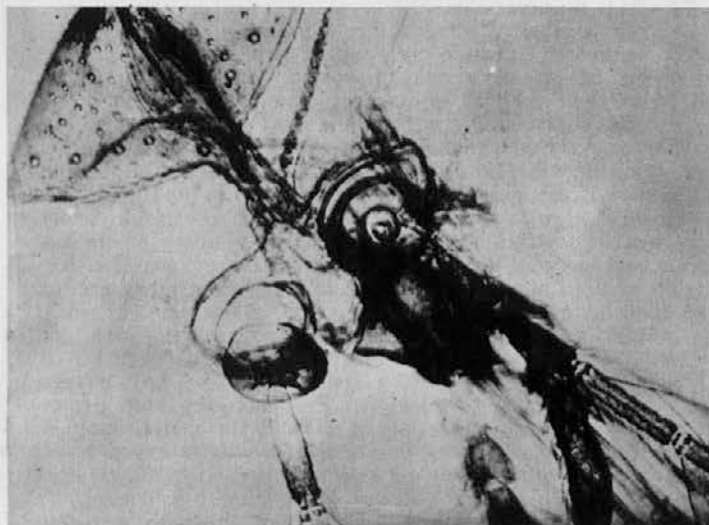
Komar je majhna živalica, pod mikroskopom pa se vidi grozen kot vampir



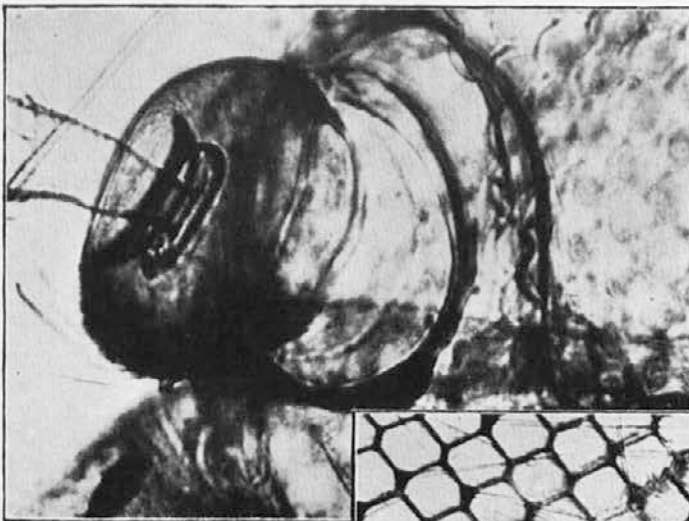
Glava bolhe

Muha je vendar že več kot domača žival, pa moreš trditi, da poznaš to sicer kaj neprijetno, a vendar velezanimivo bitje?! Oglej si z drobnogledom njene divne mrežaste oči, koketnim kodrčkom podobne tipalnice, liki svedrčku izoblikovani rilček, opazuj njene vitke členaste nožice, njeni najfinejši tkanini podobni krili ali, če te je volja, njen umetniško izoblikovani zadek, pa boš gotovo, vzhičen nad lepoto, ki se ti odkriva, vzkliknil: »Dražestno bitje!«

Ej, če bi bile naše oči boljše kot so, to se pravi, tako dobre, da bi ž njimi mogli prodreti tudi v stvari, ki jih moremo sicer videti le oboroženi z mikroskopom, stavim, da ne bi opletali okrog sebe in mogoče še celo kleli, kakor to navadno storimo, kadar nam bolha skoči na trebuh ali kam drugam, zasadi sesalo v kožo in nam odvzame iz telesa kapljico dragocene krvi. Ne, ne bi je odganjali od



Del komarjeve glave



Podstački komarjevih tipalnic

sebe ali celo ogrožali njeno življenje, ne, pustili bi jo na miru in ji prav iz srca privoščili malo krvnega rdečila kot protiuslugo za to, da nam je bila tako naklonjena in priskakljala prav na nas, nudeč nam priliko, opazovati lepoto njenega krepko razvitega organizma. Pravim, da je ne bi odganjali od sebe, ampak ji rade volje postregli z rdečim telesnim sokom. Saj ni res! Tako močno bi se ustrašili gorostasne pošasti, da se še dihali ne bi upali, kadar bi se spustila na nas ter nam pričela puščati kri.

Gorje nam, ako bi naenkrat zagledali mikrokozmos v dimenzijah makrokozmosa! Navadni komar bi ne bil več ona majhna, nežna mušica, ki manifestira svoj obstoj z več ali manj prijetnimi vbodljaji v gole dele telesa uboge žrtve, izgledal bi kot ogromen bojni aeroplan, opremljen z najučinkovitejšim morilnim orožjem. In pa uš, živalica, ki se je že pri njeni naravni velikosti tako zelo bojimo! Ne bi izgledala, povečana v merilu, v kakršnem povečava količnik dober mikroskop, velika kot afriški ali indijski slon?! Ubogi ušivci s takimi orjaki, živečimi v neprodirnem pragozdu njih lasišča! Še groznejša kajpada bi bila stodvesto-, tisočkrat povečana stenica, ki je že itak impozantna prikazen za vsakogar, prav posebno pa za onega, na katerem se pojavi.

Neverjetno, koliko in kakšne zanimivosti ti odkrije mikroskop na živali, na kateri ne opaziš s prostim očesom prav nič posebnega. Pod mikroskopom se ti sleherna, še tako neznatna in malo pomembna stvarca razodeva kot umotvor, ki ga je užitek opazovati. Naj navedem samo nekaj primerov, ki jih pojasnjujejo priobčene slike!

Muha, se razume, tudi ona muha, o kateri tako lepo poje znana pesem, gleda s tako zvanimi mrežastimi očmi, izmed katerih je vsako sestavljeno iz približno 4000 (reci in piši: štiri tisoč) manjših očese, imenovanih omatidiji. Sleherno očesce je na zunanji strani pokrito z vzboklo lečico iz prozornega kitina. Lečice vseh tisočev očese se na površini stikajo v obliki šesterokotnikov, tvoreč mrežico. Kaj vse bi se dalo napisati o optiki mušjega očesa ter o načinu, kako muha gleda krasote tega sveta, zlasti one, ki so ji najbolj pri srcu, oziroma pri želodecu, namreč gnoj, pljunek, smeti in tem podobne slaščice.

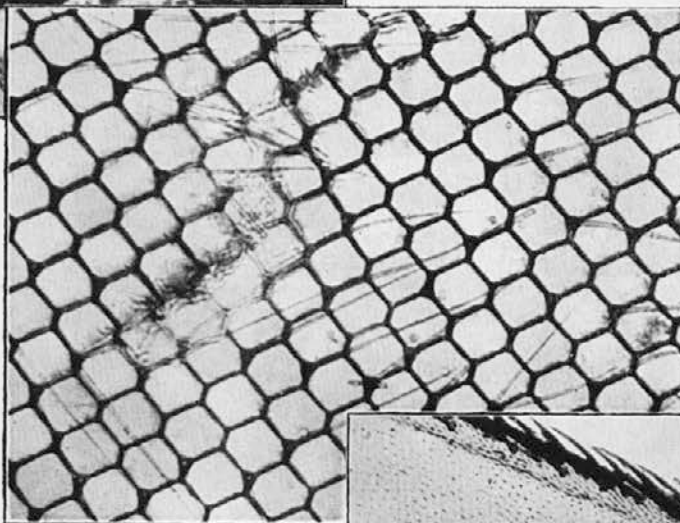
Pravijo, da je že toliko iznajdb, da se kaj novega sploh ne da več iznajti. Kaj še! Ena iznajdba rodi drugo, ta tretjo, tretja zopet četrto in tako dalje v neskončnost. Odrtaj muhi krilo — v imenu društva za varstvo živali te rotim, da muho prej usmrtiš, preden izvršiš na njej priporočeno operacijo — ter ga natančneje opazuj z drobnogledom! Iznajdi kaj takega, kot je krilo navadne muhe in postal boš slaven mož na polju letalstva. Aeroplani bodo frčali po zraku z zdaleka manjšo potrato bencina kot danes in voznja ž njimi bo varnejša, kot je hoja po trdih

tleh, saj bodo opremljeni s krili znamke: *Musca domestica* — Domača muha. V mušje krilo vstopajo vzdušnice, žilve in kri, aeroplansko krilo tvojega izuma pa bo prepleteno s cevmi, napolnjenimi z vodikom ali helijem, in v njem bodo aparati, ki bodo avtomatično nagibali krilo v pravo smer.

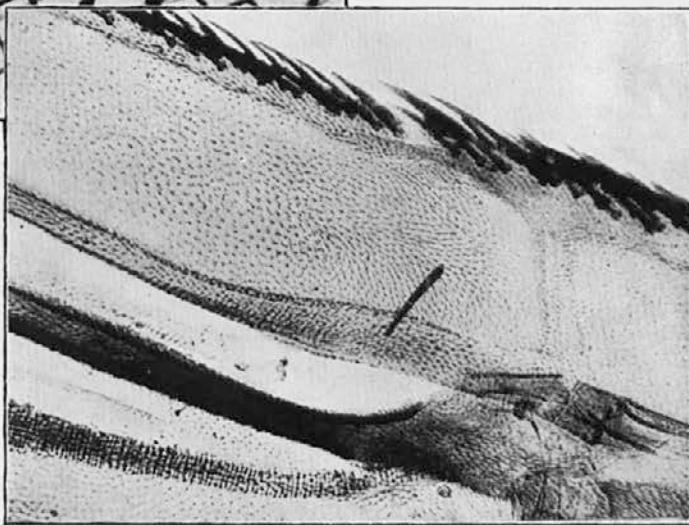
V slovenski literaturi zavzemajo pravljice, zlasti pravljice za otroke, kaj častno mesto, in nemala je njih zasluga, da so nas seznanile z zmaji, s kačami in z nešteto drugimi živalmi, ki sploh več ne žive ali pa sploh nikdar niso živele. Vsem pravljicarjem in pravljicaricam bi priporočal, naj obogate svoje literarne proizvode z bitji, ki so zdaleka strašnejša od najstrašnejših prikazni v izmišljenem živalskem svetu, a imajo pred temi to prednost, da resnično strašijo po naši zemlji. Komar pod mikroskopom je tako fantastična, dasi realna prikazen, da se ti ob pogledu nanjo razvije fantazija, ki ti je potrebna, kadar moraš

opisovati in pripovedovati o strahovih, ki se jih boji staro in mlado, o katerih pa poslušaj vsakdo z največjim zanimanjem.

Ako hočeš sebi ali drugim predočiti boj Odiseja s Ciklopom, ti ne morem boljšega svetovati kot to, da ujamеш bolho, jo s kanadskim balzomom prilepiš na stekleno ploščico ter tako pripravljeno projeciraš skozi mikroskop na platno. Zapiči ji v oko konico iglice in na platnu boš videl debel kol, ki neusmiljeno prodira v Cikloovo oko.



Taka je površina očesa muhe



Povečan prerez skozi letalno krilo domače muhe

Kako ubijemo uš, ti je brezdvomno znano iz lastne skušnje. Ubij jo, to je, pritisni jo z nohtom na ploščico pod mikroskopom ter pozorno opazuj vse faze tega krvavega dejanja. Samemu sebi se boš zdel podoben junaku pračloveku, ki z lastno silo ubija orjaško prazver.

Pozabimo na to, kako se jezimo na te vztrajne krvose, pogledjmo te glave v čudu moderne optične tehnike! Tu šele vidimo mesto majčkene, smešne stvari pravi portret junaške živali s fantastičnim obrazom. Glava posejana z linijami in krogi, prozorna in jasna, kakor jo moremo videti kvečjemu v sanjah: čudno resnična in čudno neresnična obenem. Ali zgornja stran glave stenice, kosmata, velika, razvlečena in lena. Ali ne gledajo iz mešanice njene risbe oči, usta in nos ironično trdno, očetovsko in modro? Tako prihajajo vsi iz drugega sveta: praživali iz prasveta, ki nima z ljudmi nič skupnega, ki jih človek blizu ni videl in nima nič reči o njih, če ne s pomočjo takih slik.

Bolha — hm — kako se pokaže v fotografumu, zvita kakor otrok, ki še ni rojen, želo pred seboj kakor sulico, nožico, pripravljeno za skok, stisnjeno k telesu, grozljivo neprijetno in divje! Lepše pa kot vse človeške stavbe: simetrija očesa muhe. Tu pa znanstvo in doktrina nimata več besede, tu se morete le čuditi in stvari, ki so tako žive in resnične, kot mi sami, spoštljivo opazovati.

600 letni proizvodi francoskega benediktinskega reda!



Francoska Bénédictin-pasta za zobe

napravi zobe snežnobele in odstranjuje zobni kamen

Francoska Bénédictin Elikvir-voda za usta

je najboljša desinfekcijsko sredstvo za usta, zagam-
čuje dober okus v ustih in svež dih

Francosko Bénédictin-milo za zobe

je najidealnejše mehanično sredstvo za čiščenje zob

Dobi se v vsaki lekarni, drogeriji in parfumeriji

Generalno zastopstvo:

JOVAN VLAJČIČ I SINOVI, LESKOVAC

Grafološki kotiček

Marija Jasna. Mehkočuteča natura, finih in senzitivnih živcev. Ima veliko razumevanja in zanimanja za svojo okolico, na vsakem predmetu in na vsaki osebi najde vedno kaj zanimivega. Izvrstno se zna prilagoditi poljubnim razmeram, dolgega časa ne pozna, ker je njen temperament močno razgiban, poln bujne, sočne fantazije in poln originalnih zamislov. Velikopotezna pa oseba ni, manjka ji vsake večje impulzivnosti in inicijative, vsakega večjega duševnega obzora; najbolje se počuti v meščanskih razmerah in v konvencionalnih formah. Ima pa nasprotno obilo smisla za domačnost in gospodinjstvo, v tem oziru je zelo natančna in sovraži vsako površnost in nerednost. Akoprav njena volja ni ravno posebno močno razvita, je opaziti v njenem delovanju vendarle veliko enakomernost in stanovitnost; njeno ustvarjanje poteka mirno in pregledno. Oseba zna življenje uživati, ne zanemara užitek, ki jih nudijo svet in narava, sprejemljiva je zelo za zunanje vtise. Ne uživa pa v pretiranih dozah, temveč pametno in premišljeno. Čutna stran je pri njej močno razvita. V svojih kretnjah je naravna in se nikoli ne kaže drugačne.

Boris. Prejeli smo vaše pismo, pa brez nagrade.

Kdor hoče analizo svoje pisave naj pošlje na uredništvo »Ilustracije« vsaj 20 pisanih vrstic in priloži 20 Din za trud grafologa in 2 Din v znakah za poštnino. Če navede svoj naslov, prejme odgovor po pošti, sicer se objavi v tej rubriki.

Ljubiteljem narave

Sedaj prihaja čas, ko boste pohiteli v naravo; ne hodite brez dobre kamere – in oglejte si zato bogato zalogo

foto-aparatov in potrebščin

v drogeriji „ADRIJA“, Mr. Pj. S. Borčič, Ljubljana
Šelenburgova ulica ~ Ceniki na razpolago! ~ Ne zamudite ugodne prilike!





Solčne proge



Ob Ljubljanici



Desno: Na stopnicah Foto I.P.

FOTOAMATER

Preprosti motivi — učinkoviti posnetki

Ivan Petelin.

Vsak fotoamater želi, da bi posnetki čim bolj uspeli. Mnogi pa to žijo, da ne morejo najti primernih motivov, ker žive v premalo slikovitih in lepih krajih. Izkušen amater pa najde povsod, ob vsakem času in vrenemu dovolj motivov.

Ako je pokrajina monotona, neprijazna in pusta, jo na sliki lahko oživimo s primernim ospredjem in sencami. Za ospredje lahko porabimo posamezna drevesa, znamenja, kapelice, odgovarjajočo stafažo, vodo, poti in drugo, kar vodi v notranjost slike. Na nebu so v tem času običajno lepi, izraziti oblaki, ki se s primerno rumenico lahko posnamejo in sliki zelo poživijo. Vsak motiv pa je treba pred posnetkom dobro opazovati in to pri lepem, oblačnem in deževnem vremenu ob raznih dnevnih urah in eventualno tudi ob različnih letnih časih. Z ozirom na dnevni čas imajo namreč razni predmeti različne sence, ki so ob gotovem času najbolj karakteristične za izbrani motiv. Preveč belega neba na fotografiji, ki napravi sliko dolgočasno, lahko poživimo z lepimi oblaki. Tudi ob različnih letnih časih

more biti isti motiv popolnoma drugačen. Čim preprostejši je motiv, tem lepši je lahko posnetek. Treba je le, da spravimo na ploščo gotove predmete, ki dajejo zaokroženo celoto.

Marsikdo je mnogokrat šel mimo stopnic, ki vodijo k hotelu »Tivoli«. V naravi niso nič posebnega, posnetek pa je lep. Učinkovito vpliva tudi posamezno, visoko v nebo štrleče drevo. Treba pa ni, da pride vedno vrh drevesa na sliko, pač pa se mora isto posneti od zemlje (korenin) pa vsaj do prvih vej. Tudi skupina iglastega drevja se da lepo posneti, posebno, če prodira skozi sonce in tvori svetlejšje proge. Priznано lepi so posnetki ob vodi, ki so navadno lepši, če se zrcalijo v vodi ob bregu stoječi predmeti. Učinkoviti so posnetki proti svetlobi, ki dajo silhuetno sliko pokrajine, zaradi česar pa so oblaki na nebu lahko zelo izraziti.

Posamezna slika običajno zelo veliko pridobi na učinkovitosti, pravilnem izrezu in globinski ostrosti s tem, da stoji glavni predmet motiva v levi tretjini slike. Na tem predmetu se oko najprej ustavi in potem, kot pri čitanju, samo od sebe prodre v notranjost posnetka proti desni. Mnogi amaterji pa velikokrat posnamejo glavni predmet motiva v desni tretjini slike. Na tem predmetu se oko ustavi, v globino slike proti levi pa ne prodre, ker takega čitanja ni navajeno ter zato ostane levi del slike več ali manj brezpomemben. Križi n. pr. pa morajo po možnosti segati v nebo, da na ta način simboliziramo, da križ veže zemljo z nebom. Imejmo torej oči odprte, opazujmo motive in se zadovoljimo z manj, toda res uspelimi posnetki.



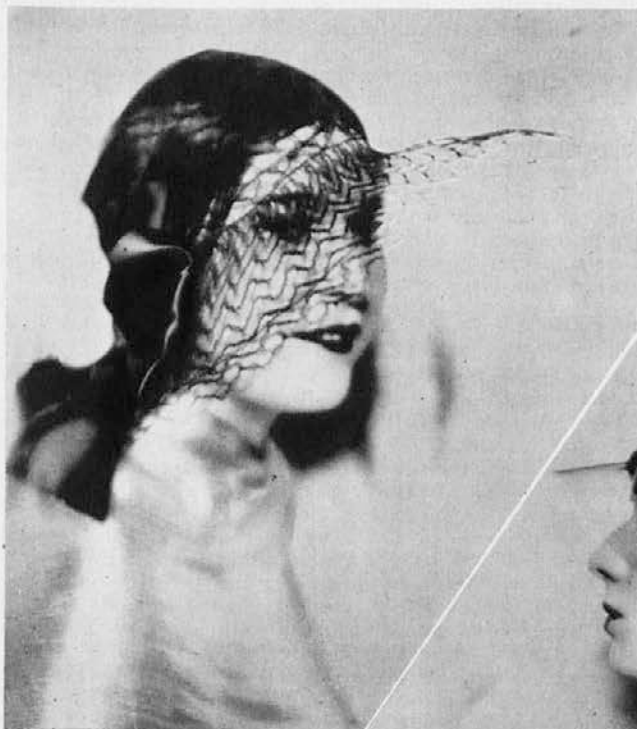
Bor

Desno: Večer na barju



Letošnje poletje

Desno: Obleka
iz črnega mousseline
D'Ora, Paris



Transparentni klobuk
iz črnega tagala

Desno: Majhen črn
slamnik s kopreno
D'Ora, Paris



Belo s črnim in črno z belim
D'Ora, Paris



Rumeni crepe de chine in volнено blago



Promenadna obleka iz črnega tafta
Iz modnega salona Pavline Rozman

Gospod avtor! Oprostite, uredništvo se je varalo v veri v Vašo točnost. Če drugič ne bo rokopisa ob pravem času, bomo napisali nadaljevanje sami ali pa pozovemo čitatelje, naj pomagajo. — Ne izrabljajte svoje anonimnosti! Uredništvo

Oktavo višje...!

(Dalje.)

Ilustriral Olaf Globočnik

XI.

Solnce je vrglo svoje mleko na vse zgodaj v jutru skozi okno v sobo. Val svetlobe se je odbil od sten in planil na posteljo.

Gospodična Ny-na se je zganila, z roko je segla preko temnega čela, kakor da bi hotela pregnati zle misli, porojene v mračnem snu, polnem neizrekljive groze in bolne omotice.

Planila je s postelje, popravila lase in odprla okno. Solnce se ji je smejalo kakor mlademu otroku. Kje je že bila nevihta in hrup viharja! Zdaj se je točno spomnila naliva, omamna svetloba kakor bengalična luč ji je zalila spomin. Solnce, ki ji je grela obraz, in blisk, ki ji je snoči omamil spomin in trepetajoče pričakovanje.

Vse se ji je zmedlo, kakor se ji je moralo blesti ponoči v sanjah. Frikrat se je sklonil neznan obraz k njenemu obrazu. Nemirna roka je prisluškovala še bolj nemirnemu utripu njene žile na zapestju.

Se enkrat je segla z roko preko čela. Zdaj bi hotela pregnati vse s sebe in iz sebe. Srce ji je zatrepetalo.

Kaj je bilo življenje za njo in kaj ji še bo? Divja borba dveh mož za njo se je stopnjevala v tako strašno razdraženost, da ji je zmedlo misli, možgane in trezni čut za pravo delo.

Zdaj ji ni več mogoče sanjati o življenju, ki naj bi ga živel v mirnem dognanju življenjskih stvari in pravljčni fantaziji svojega lepega otroškega srca. Volja dveh mož je prodrla v njeno duševnost, jo spojila in surovo pretrgala mrežo njenega hotenja.

Pred mrzlim obrazom je trepetala, ne iz strahu, vse več iz prirojene mržnje do divjih ljudi. Ni mu klonila dozda, srce ji je branilo. Toda občudovala je njegovo silo, ki uresničuje to, kar sama nikdar ne bi mogla hoteti.

Drugi obraz ji je bil mil kakor sen iz mladosti. Ljubila je njegovo otroško srce, ljubeč razgovor, njegovo nevoljo in njegovo odkrito srce. Toda plašila jo je njegova neodločnost, sanjska zanešenost, stremljenje za pokojem v miru, ki je zdaj premagalo njegovo neodločnost. Zdaj se je moral prebuditi v njem prastvor pračloveka v borbi za obstoj. Nalik zveri iz prašume se mu je moral spačiti obraz, ki ga je ljubila v sanjah in v življenju.

Zdaj, zdaj se bo pretrgalo v njej in stala bo ob prepadu, ki ga ne bo mogoče ne preskočiti in ne preleteti. Zlomljena v vsej sili spoznanja tava zdaj kakor v brezračnem prostoru brez krmila in brez motorja. Tal ni, neba ni, groza sama objema preteklost in bodočnost.

Misli so se ji pletle v negotovosti časa in prostora. Dva moža in ona žena.

Zdaj se ji je prikazala vizija dveh borečih se mož. Prostor je tonil v vesoljstvo, strop je lezel k tlom in tam v sredi nekje dva moža v divjem objemu, kakor v borbi



dveh svetov, dveh misli in ene želje. Tu se je dvignila roka in tam je spodrsnila noga. Stol je zropotal brez šuma v stran. In zdaj sta na tleh, še vedno v ostrem prijemu, z rokami, ki ne izpuste, z nogami, ki ne morejo spodrsniti, z zobmi belimi, kakor zobje zveri v prašumi.

Val čuvstev, ki je planil vanjo, jo je grozil zadušiti. Okno pred njo se je zazibalo v tilhem vetru, vroč objem solca ji je kljuval na čelo.

Še enkrat je segla z roko preko čela.

Za hip so se ji zbistrile misli.

Pa je onemogla glava zopet klonila na prsi.

Razločno je čula hrup pod seboj in razločila divje mrmranje. Zdaj se je zrušil stol, zatrepetal strop...

XII.

Ko se je ozrl Vladimir ob pol petih zjutraj na izmito nebo, na svetlo solnce, mu je poskočilo veselje.

Poleg njega so ležali ostanki vozila, ki je dirjalo sinoči v noč in vihar. Zdaj ni ostalo več od njega kakor štiri zvita kolesa, razbita karoserija in odtrgana hupa.

Avto se še ni bil vrnil. Bog ve kaj išče ali počiva v mladem jutru.

Oni ni počival, prehodil ceste, da so švigali konfini ob očeh, kakor brzovjavni drogovci ob hitrem teku voza.

Vila, ki se je belila na desni za par streljajev od njega, ga je vabila, kakor da je truden popotnik. Toda v sebi je čutil sveži hlad pred vzhodom solca, drzno misel in trden, neutrujen korak zmagovalca.

Preštel bi minute, ko bo stopil k vili in potrkal na vrata. Preštel bi korake, ki jih ima še napraviti. Pokazal bi prijeme rok, ki si jih je bil priučil.

Grm pred njim se je plaho priklonil v tilhem vetru, ko je stopil korak naprej, se je zakotalil kamen v cestni jarek. Pokoja jutra niso mogli motiti njegovi tihi koraki. Sloko telo se je rahlo gibalo, kakor da hoče prikriti nemirne udarce razburjenega srca.

Zdaj se je odločil, da gre. Hotel je, volja sama ga je priganjala, opoj jasne zavesti ga je silil k odločnim dejanjem. Ni bilo nevidne roke in plahih slutenj.

Na dvorišču vile je zdaj razločil majhno poslopje. Dvoje vrat in dve majhni okni. Na tej strani vile so bila vsa okna zaprta, le eno ni bilo zagnjeno. Ko je odprl ograjna vrata, so tečaji rahlo zaškripali.

Obstal je in pustil vrata odprta. Nič se ni ganilo. Pošastni ostanki na cesti so počivali črni in svetli, kakor jih je spral naliv in vihar. Prav daleč na desni je ropotal voz. Če bi poslušal malo natančneje, bi moral razločiti pok biča, tak je bil mir jutra v solncu in modrem nebu.

Šel je naprej na dvorišče.

Pogled mu je padel na negovan vrtič, na lepe vrtnice, ki so zadehtele prav do njega.

Zdaj je bil na stopnicah.

Vrata zaklenjena. V prvem nadstropju okno odprto. Vzpel se je po stebri, z desno je že dosegel rob okna, toda ni se mogel pognati nanj. Pomagal si je z nogami, oprl se je s koleno ob zid in z glavo je že bil do okna.

Zdaj so mu zatrepetale mišice na nogah. Čutil je, da ne bo zdržal v tem stanju, če se ne more pognati takoj na okno. Preveč je bil razkoračen in steber nad stopnicami mu ni nudil zadosti opore.

Tiho je zdrknil na stopnice, premeril razdaljo še enkrat z očmi in se pognal iznova.

Mišice so mu trepetale, srce mu je kljuvalo, toda zdaj je dosegel okno s komolcem. Drgnil je s čevlji ob zid, prah je padal neslišno na stopnice. Ko se je oprl še z drugim komolcem na rob okna, so zatrepetale oknice.

S koleno je butil ob zid in že je molel glavo v sobo.

Tu je na divanu spal človek. Spal dozda. Zdajci se je prebudil in Vladimir je hip nato zagledal strašen obraz, ki so mu trepetale oči.

Pognal se je v sobo tisti hip, ko je mož skočil z divana. »Eden proti drugemu,« je vzkliknil Vladimir, »vrzi nož proč!«



V hipu je švignil v obraz pred njim spačen izraz in odločna gesta. Vrgel je nož na divan. Zakotalil se je na tla z zvokim nemir.

»Uživam gostoljubnost te hiše,« je zarezal glas v tišino jutra, ki se je modrilo med okvirom okna.

»Tudi jaz — —«, je dahnil Vladimir.

»Pojdiva ven, je moje mnenje.«

Vladimir se je sklonil k steni.

»Dobro. Toda ti pred menoj.«

Tisti hip se je mrzli obraz sklonil in skušal zgrabiti nož, ki se je svetil ob divanu.

Že so moža objele železne roke, da je spodrsnil in se zakotalil po tleh. V hipu je bil zopet na nogah in planil na nepovabljenega gosta.

Kakor klešče so se sprijele štiri roke v trepetanju vseh mišic. Držala sta eden drugega in se vsesala eden v drugega kakor pijavki. Ne eden ne drugi ni mogel popustiti. Že so se zasvetile na čelih kaplje potu.

Nemirno so drsele noge na gladkih tleh. Kolena so iskala nasprotnih kolen. Konice čevljev so se vile navzgor. Ena roka se je sprostila in švignila na vrat. Druga roka jo je ulovila in se je oklenila s prsti kakor z zobmi. Kostí so pokale v sklepkih. S čel so se pocedili curki znoja.

Kakor da sta se domenila, so se osvobodile vse štiri roke, se spoprijele v zraku in se zopet zagrizle ena v drugo. Prsti so se vili kakor kače. Borba se je vršila tiho, kakor letijo slike na platnu. Strop se je znižal, stene so stopile bližje, tla so se zamajala in pokala. Obe telesi pa sta sloneli kakor nerazdružljivi eno na drugem. Zdaj sta se dve nogi prestopili, koleno je klecnilo, roke so izginile, tla so zabobnela in telesi sta se vili na tleh.

Roke so bile proste in so iskale vrat in se branile drugih rok, ki so iskale prijemov. Telesi sta se tresli. Ob čelih so zdrsavale roke kakor drsalke na ledu. Ušesa so se pordečila, kakor da je šele zdaj švignila kri vanje.

Vladimir je čutil, da omaguje. Strašna teža telesa ga je držala pri tleh. Roki sta mu komaj še branili divje prijeme močnih rok, ki so neutrudno iskale vratu. Zdaj se je neprijatelju posrečilo, da je pokleknil nanj z enim kolenom. Sapa mu je pohajala. Strop je skočil z vrha nanj. Noga mu je sunila v stol, ki se je sesedel z ropotom. Drugih glasov ni bilo čuti. Zdaj se je oglasilo hropenje, kakor da se vdaja svet pod pritiskom ostrega kolena, ki se je zarilo nekam v netrdo telo...

XIII.

Hiša se je prebudila. Zaropotala so okna. Nejasna in pretргana govorica je zadonela v pritličju. Po cesti so zaropotala kolesa voza, kopita so trkala na kamenje.

Na hodniku so zadržali koraki, boječa roka je pritisnila na kljuko, v sobo je stopila Nyna.

Vanjo je planil Vladimirjev obraz z izbuljenimi očmi. Zdaj se mu je posrečilo, da je nagnil telo in da se je oprostil železnega pritiska kolena.

Roke so zopet zaplesale po zraku, hropenje je pre-stalo, zobje so škripali v tej tihi borbi, ki je ni moglo biti konca.

Odrevenela je stala Nyna ob odprtih vratih in ni spravila iz sebe niti besede. Na tleh pred njo sta se valjali dve telesi zaradi nje. Mišice so drhtele, da je bilo čuti trepetanje obleke, zardele roke so še vedno iskale primernejšega in ugodnejšega prijema. Kolena so se majala ob nogah, ki niso mogle iz čevljev in so krčevito drgnile z njimi ob tla.

Zdaj se je zdrznila Nyna, zgrabila nekod nekaj v roke in začela tolči, tolči. Udarci so padali na levo in desno, po telesih in po tleh, po glavah in po nogah, neusmiljeno, obtožujoče, težko, neodpušljivo.

Roke so izpušile divje prijeme, noge so nehale drgetati. Prsa so zahropela. V hipu sta bila oba na nogah, roke so iskale zmršene lase.

Nyna je bila še vedno, kakor je priletelo. Mož a se nista umikala, sprejemala sta udarce, kakor da si jih delita sama.

Nyna se je sesedla na divan, solze so ji lile iz oči. Vzdihnila je in zdrknila z glavo ob robu.

Niti besedice ni bilo iz ust obeh moških. Niti kretnja, niti pogled nista izdala obeh mož, ki sta se pravkar borila za življenje in smrt. Vladimir se je sklonil k Nyni in ji poljubljaj roke. Mrzli obraz je stal mrk in osoren ob divanu in stiskal z levo roko desno koleno.

Vladimir je vstal, zlil vodo na brisačo in jo položil na blede Nynino čelo. Oni drugi se je prestopil, oblekel jopič in si prižgal cigareto.

Med vrati se je pojavil prestrašen obraz gostiteljice. Da ni tisti hip na cesti zatrobil avto, bi obstali vsi brez besede in brez pogleda v sobi s prevrnjenim stolom, s kapljicami krvi na zdrsanih tleh... (Dalje prihodnjic.)



„Vaši lasje so zopet lepši!“

Se mehkejši, še bujnejši, še sijajnejši, a valove se prekrasno.“

„To je vsled tega, ker jih redno, vsak teden enkrat, umivam z

Extra šamponom s črno glavo.

Posebni, naravni sijaj dobe z naknadnim izpiranjem s praškom za pridobivanje sijaja las.“

Zelena originalna vrečica „Extra šampona s črno glavo“ in gratis priloženim praškom za sijaj las (Haarglanzpulver) stane na drobno Din 5.— in se dobiva v vseh boljših trgovinah. Ako si umivate lase pri brivcu, zahtevajte, da Vam jih naknadno izpere tudi s Schwarzkopf Haarglanzpulver.

Ako se Vam mudi, ako nimate mnogo časa za umivanje svojih las, rabite

Suhi šampon s črno glavo,

ki v treh minutah polepša lase.

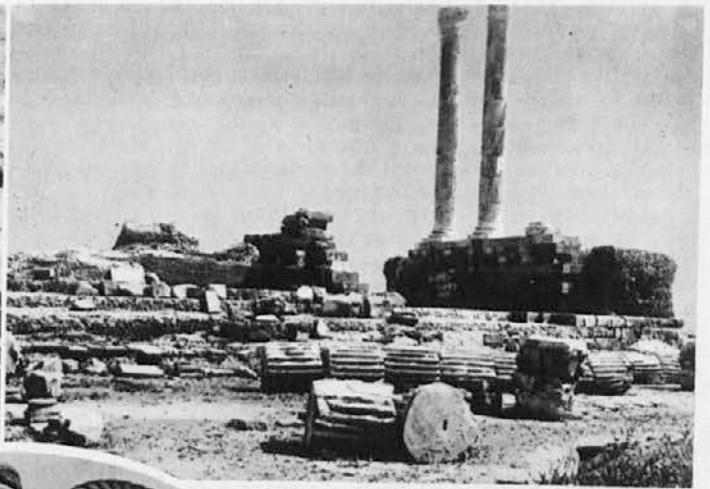
Schwarzkopf-Schaumpon = Extra = s praškom za sijaj las

Glavno skladišče za Jugoslavijo: Rave d. d., Zagreb.



Pogled na mesto Alžir iz luke

Začetkom maja se je vršila v Alžiru proslava 100 letnice francoske zasedbe Alžira. - Kakor znano, vrši Francija v svojih kolonijah veliko civilizatorično nalogo. Značilno je, da so domačini v franc. kolonijah zadovoljni z njihovim gospodvom



Ruševine starega rimskega svetišča v Tingadu ob puščavi Sahari

100 let francoskega Alžira

Levo: Alžir posečajo turisti. Celo odlični šejk se žrtvuje za propagando in sprejema obiske angleških dam



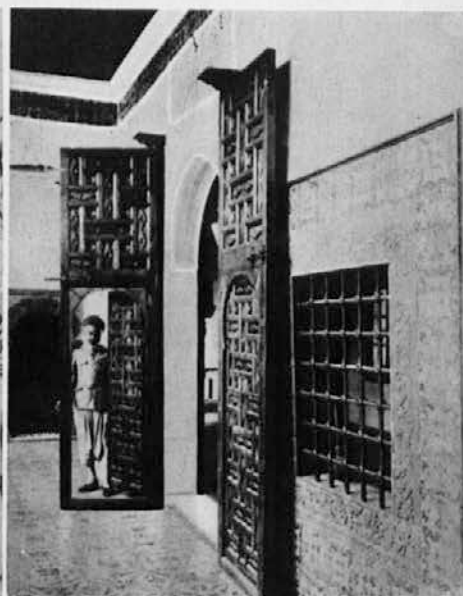
Cesta v Alžiru. O vseh dogodkih dneva se pogovore na cesti



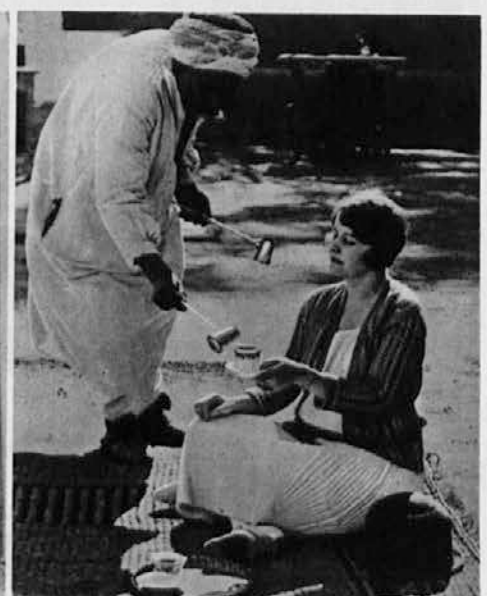
Straža domačih vojakov



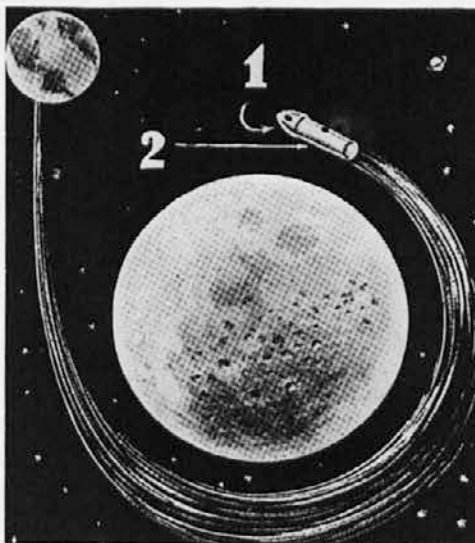
Šejk, ki mu je daroval neki Američan te vrste puško



Palača v Alžiru



Evropka pije kavo po alžirski šegi



Raketa brez ljudi na poti okoli meseca. Raketa naj nosi fotoelektrične celice in naj prinese na zemljo film, ki se bo na poti snimal avtomatično

Polet v vesoljstvo

Že dolgo se bavi človeštvo z mislijo, da bi moglo odpotovati z zemlje in obiskati kak planet v vesolju. Zdaj proučujejo ta fantastični problem že možje-znanstveniki. Veda, ki se bavi s poletom v vesoljstvo, je dobila ime astronautika in jo gojijo že dokaj resno.

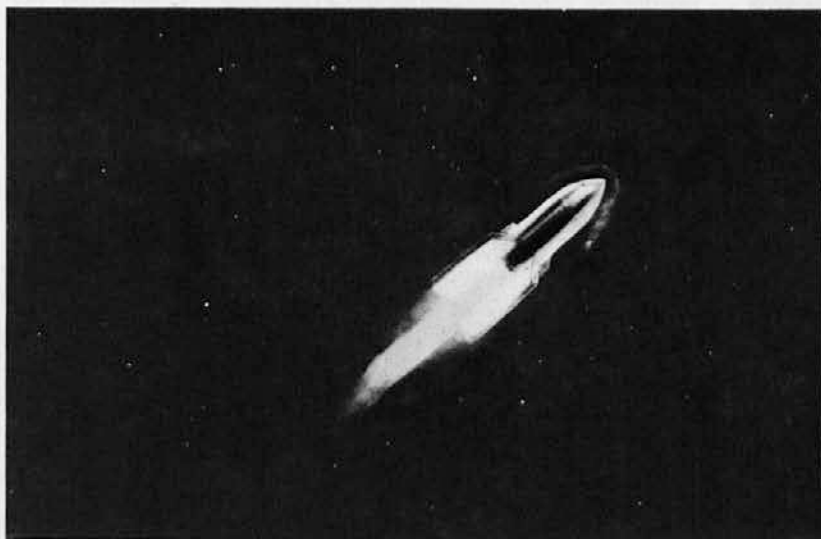
Kako bi mogli poleteti na tuj planet, posebno na luno, to vprašanje je že staro stoletja.

Danes razmišljajo že o raketni ladji, ki naj bi odšla z zemlje na tuj planet. Pred kratkim se je celo vršila anketa za najboljšo idejo, ki bi uresničila drzni polet. Zanimive zaključke te ankete podajamo v naslednjem.

Že kot ognjeno telo doseže raketa veliko hitrost in višino. Njen pogon zavisi od odbojne sile izpuhitevajočih plinov. Recimo, da imamo cev, ki je zaprta od vseh strani in vsebuje plin.



Prof. Goddard s svojim modelom rakete



Raketna ladja po načrtu prof. Obertha na poti na luno

Tlačne sile so usmerjene na vse strani in se izenačujejo. Če pa na eni strani odmašimo cev, da more plin ven, pritiska na tej strani ni več in tudi pritisk na nasprotni strani ni več izenačen. Razlika pritiska se spremeni v delo in pokreče cev.

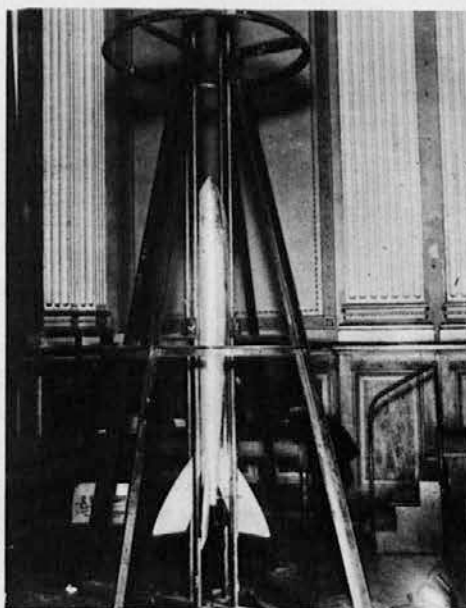
Odbojna sila (ki je n. pr. izrabljena tudi pri topovih, kjer cevi po strelu sunejo nazaj in se vrnejo na svoje mesto, pri pištolah itd.) more delovati tudi v brezračnem prostoru. Zato morejo gnati tudi plini raketo v vesoljstvu. Čim večja je hitrost teh plinov, tem manjša količina je potrebna in zato bi se moglo dati raketi tem manj pogonske snovi. Po teoretičnih računih bi morala imeti raketa, da bi prišla v vesoljstvo, če je hitrost izpuhitevajočih plinov 2000 m v sekundi, toliko tvarine, da pride na vsako tono tovora 1500 t mrtve teže. Če bi se hitrost plinov povišala na 4000 m na sekundo, bi mogla vzeti raketa na 24 ton lastne teže 1 tono tovora in pri hitrosti 10.000 m v sekundi celo 3 tone.

S kakšno hitrostjo moremo danes računati?

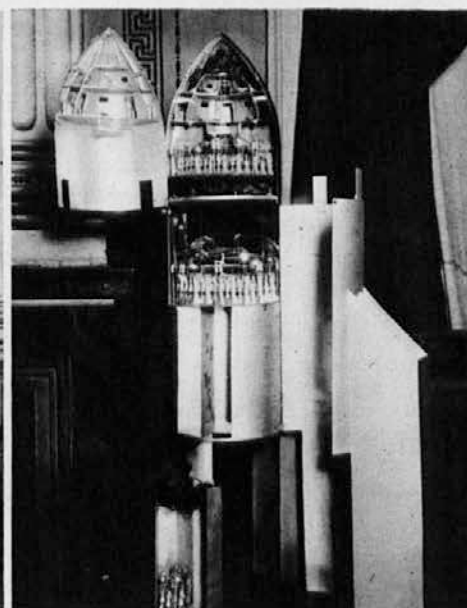


Raketa je nameščena v 18 m visokem stolpu. Te rakete, ki bi letele z velikim hruščem in grmenjem v nedosežne višine, naj bi nas obvestile, kakšna je atmosfera v najvišjih sferah

Raketa po načrtu prof. Goddarda znotraj. Dolžina 3 m



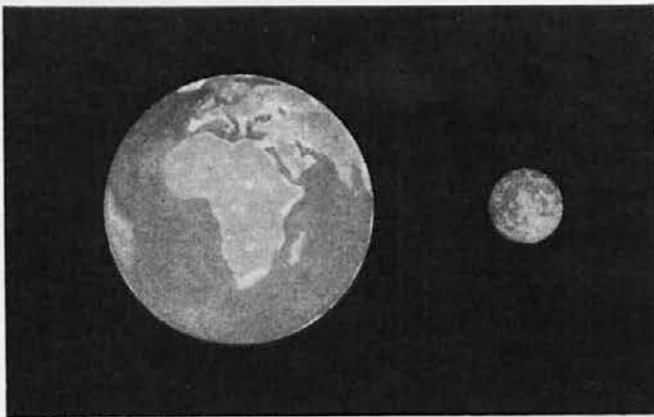
Model rakete, ki jo je v Berlinu razstavil prof. Oberth



Notranjščina rakete, ki naj bi sama šla na luno in se vrnila na zemljo

Hitrost plinov v strelivu zadošča. Večjo hitrost bi mogli doseči s snovjo, ki jo je uporabil prof. Goddard za svojo raketo, patentirano tik pred veliko vojno. Ta snov je zmes vodika in kisika.

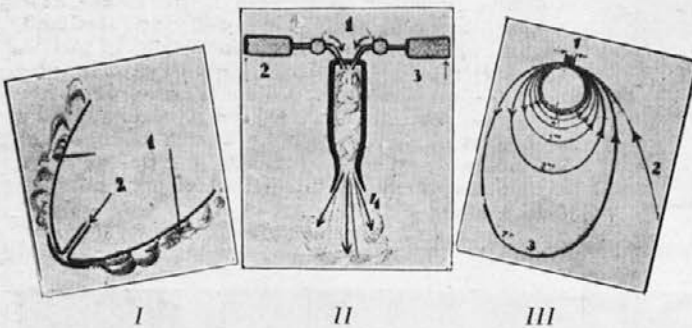
Ta zmes pokalnega plina doseže hitrost 2400 m v sekundi. Prof. Oberth je na omenjeni anketi predlagal, da se v tej zmesi poveča vodik, nakar bi dosegli hitrost plinov 4000 m v sekundi. Potemtakem naj bi imela raketa pri »samo« 24 tonah lastne teže 1 tona tovora, da bi mogla priti iz dosega privlačne sile zemlje. Konstrukcija take rakete bi bila možna z današnjo tehniko. Predlog prof. Obertha je bil nagrajen s prvo nagrado. Raketo bi torej mogli teoretično že danes zgraditi. Premisliti pa je treba še



Zemlja in luna v primerjavi

ostale stvari, ki bi bile združene s poletom takega prometnega sredstva v vesoljstvo. Predvsem: pri taki hitrosti bi se izredno močno razgrela zunanja stran rakete zbog trenja z zrakom.

Velike skrbi bi povzročala tudi »bolezen v vesoljstvu« pasajirjev, ki bo bržkone opasnejša, kakor morska bolezen. Te boleznici izvirajo iz motnje občutka ravnotežja,



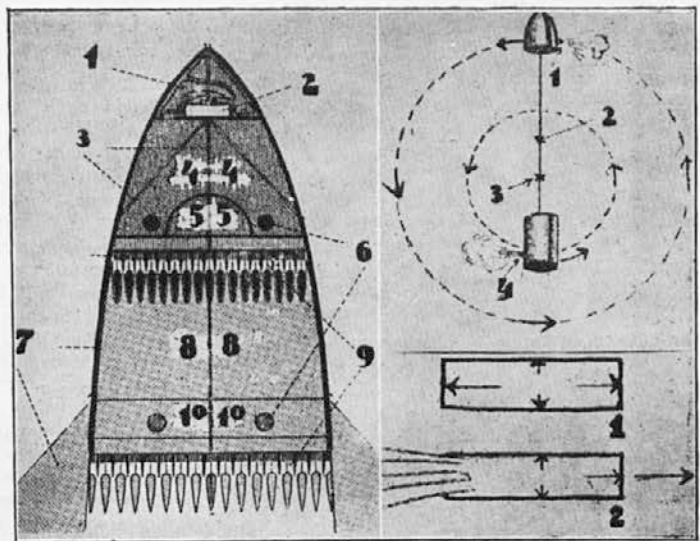
I. Hladilnik rakete. Na obod rakete curlja voda (2), para (1) zmanjšuje vročino, ki nastaja ob trenju z zrakom in obdaja raketo z varujočo meglo: — II. Shema Goddardove rakete. Iz tekočega kisika (2) in vodika (3) se dela vodna para, ki uhaja iz šobe (4) in daje pomembno hitrost raketi. (1) črpalke. — III. (1) prerez poti rakete in atmosfere. (2) Pot ob prihodu. (3) Pot pri zaviranju. Za pristanek po vrnitvi predlaga inž. Hohmann, da se uniči energija rakete na dolgi poti, ki vodi večkrat okoli zemlje. Zavora so višje zračne plasti

ki jo bo posebno občutili v vesoljstvu, kjer ni nobenega »zgoraj« in nobenega »spodaj«. Tudi dejstvo, da ne bo težnosti, utegne imeti kljub senzacionalnemu učinku nerodne posledice.

Ta problem je »rešil« tretji nagrajenec inž. Deisch s tem, da bi zamenjal težnost s sredobežnostjo.

Vseh težkoč, ki bi ogrožale letenje v vesoljstvu, niti ne slutimo, ker vemo še prav malo o vesoljstvu in o razmerah tam. Preden bi torej resno začeli misliti na polet, bi bilo treba preiskati prostor v bližini zemlje. Za to naj bi vzletela raketa brez moštva.

Ta raketa naj bi imela seboj fotografski aparat, ki naj bi avtomatično fotografiral luno iz neposredne bližine. Na ta način upa astronautika zbrati dovolj podatkov, da bi vendar bil nekoč uresničen tisočletni sen človeštva, polet na luno. Mnogo obeta v tem pogledu novi izum profesorja



I

II

I. Shema rakete za polet v vesoljstvo. Za vzlet služi pogonska snov — vinski coet (8). Primerjajte neugodno razmerje med kabino (2) in mrtvo težo: (4) vodik, (5 in 10) kisik, (9) prostor za izgorevanje. Ostalo: (1) padalo, (3) periskopi, (6) črpalke, (7) krmilo. —

II. Zgoraj: Po predlogu inž. Deischa naj se zamenja težnost s sredobežnostjo. Med letom naj se raketa predeli in naj se orti okoli skupnega vrtilišča (3). (1 in 4) pomožna šoba, (2) zvezni kabel. Spodaj: Princip leta rakete (glej članek!). (1) cev miruje, (2) v pogonu



Pokrajina na luni, osvetljena od zemlje

Desno: Fantastična pokrajina, kakor si jo je komaj zamislil Jules Verne, ali moderni Wells s svojo povestjo »Provi zemljani na mesecu«, ali filmski režiser Lang v svojem fantastičnem filmu »Zena na mesecu«. Kaj so to, žrela ugaslih vulkanov, tajna stvarstva in nas ljudi? Ali nam bo kdaj dano, da razkrijemo skrivnosti vesoljstva?

Langmuirju, nova oblika vodika, tako zvani atom-vodik. Potovanje s to snovjo bi trajalo na luno in nazaj samo pet dni, torej manj, kakor vozi hitra »Evropa« v New York. Na ta način bi slednjič mogli obiskati tudi Venero ali Marsa.



Znameniti kanali na Marsu, po katerih sklepamo, da so na Marsu — ljudje

Matija Bravničar

Slavko Osterc

Matija Bravničar zavzema odlično mesto med mlajšimi slovenskimi komponisti. Rojen 1. 1897. v Tolminu, študiral v Gorici učiteljske ter napravil maturo, se je pozneje posvetil izključno glasbi. Udejstvuje se kot violinist in kot komponist. Violino je študiral pri Karlu Sancinu in Rihardu Ziki, kompozicijske predmete pa deloma pri raznih učiteljih, deloma pa se je izpopolnjeval sam. Od l. 1919. je član orkestra kr. opere v Ljubljani. Najvažnejše njegove skladbe bi bile: nekaj klavirskih del, nekaj samospevov s spremljevanjem klavirja, violinska sonata in suita ter operna farsa »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, katero je uprizorila naša opera. V javnost je prodril Bravničar leta 1925., ko sta skupno s Kogojem priredila v filharmonični dvorani kompozicijski večer. V »klubu mladih« pa so pred avditorijem že prej izvajali njegove skladbe, zlasti klavirske in solospve.



Matija Braoničar

Foto Pogačnik

Brezplačen popis Vašega življenja.

»Vseh skrbi se morete oprostiti«,
pravi sloveči astrolog.

Oris ali popis življenja je za trezno mislečega človeka tako važen, kakor zemljevid za pomorščaka. Zakaj bi hodili slepo naokoli, če dobite lahko potem običajnega pisma točne informacije, ki naj Vam pomorejo do sreče in uspeha?

Prej posvarjen, prej obvarjen.

Profesor Roxroy Vam bo razložil, na kakšen način morete doseči uspeh, v katerih dneh Vam bo sreča naklonjena in kdaj ne, priporočil Vam bo, kdaj se lotite tega ali onega, ali nastopite potovanje, kdaj in koga poročite, kdaj si poizkusite izboljšati svoj položaj, kdaj smete investirati in ali so umestne spekulacije. To vse in mnogo drugega je mogoče doznati iz Vašega življenjskega popisa.

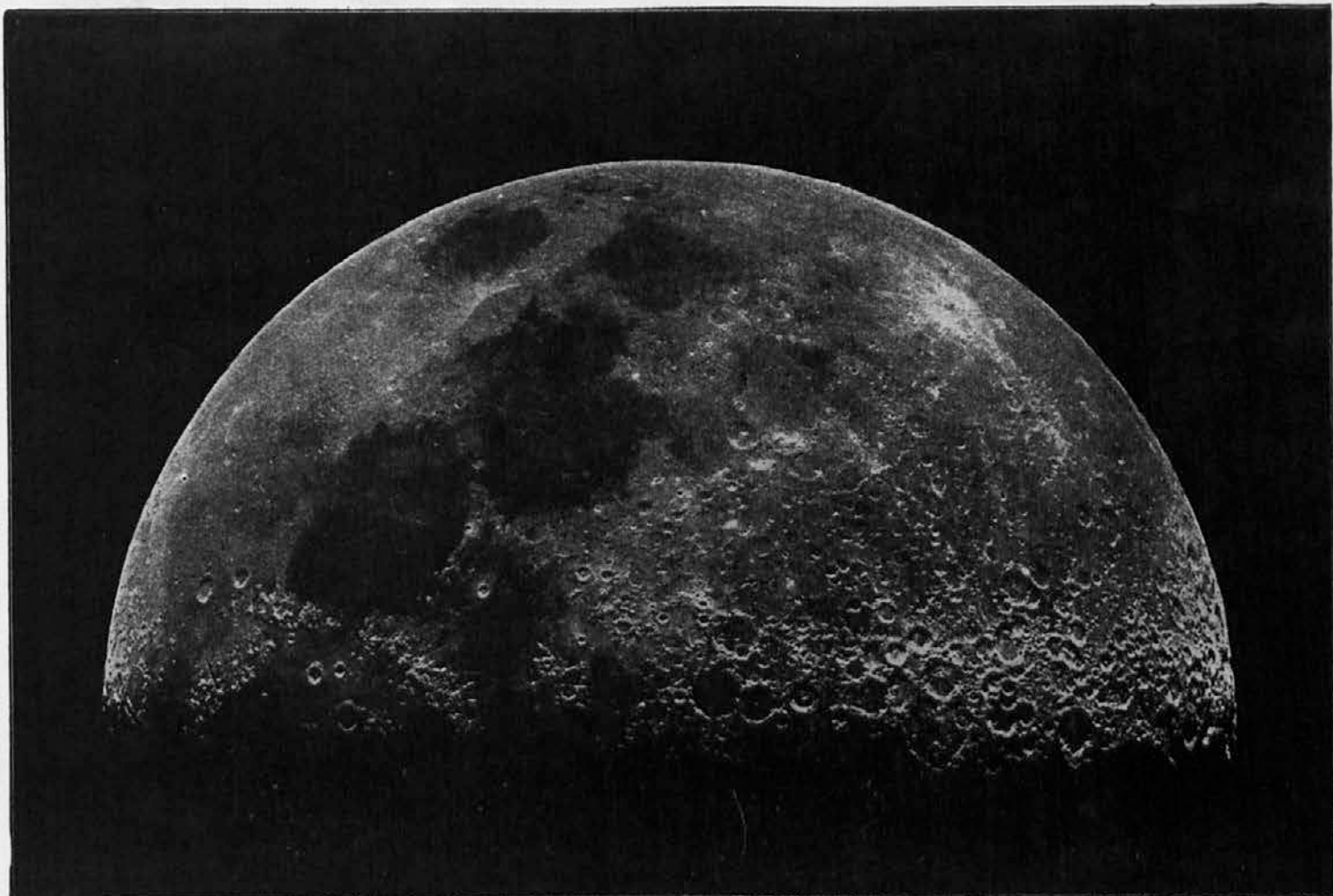


Mme. E. Servagnet, Villa Petit Paradis, Alger, piše:

»Horoskop, ki sem ga prejela, me popolnoma zadovoljuje, kajti moja preteklost in sedanost prikazuje nadvse točno, nadalje podaja verno sliko mojega značaja in moje zdravstveno stanje, razkriva pa diskretno tudi mojo prihodnost ter mi daje tozadevno dragocen nasvet. Delo profesorja Roxroy-a je res nekaj izrednega.«

Če želite dobiti brezplačno popis Vašega življenja, naznačite samo dan, mesec, leto in kraj Vašega rojstva, napišite razločno in brezpogojno svojeročno Vaše ime in naslov in pošljite te podatke takoj profesorju Roxroy-u. Če hočete, priložite lahko 10 Din v bankovcih (kovanega denarja ne prilagati) za poštino, pisnino itd. — Naslov: ROXROY. Dept. 8395 C, Emmastraat 42, Haag (Holland). Pisemska pristojbina za Holandsko: 3 Din.

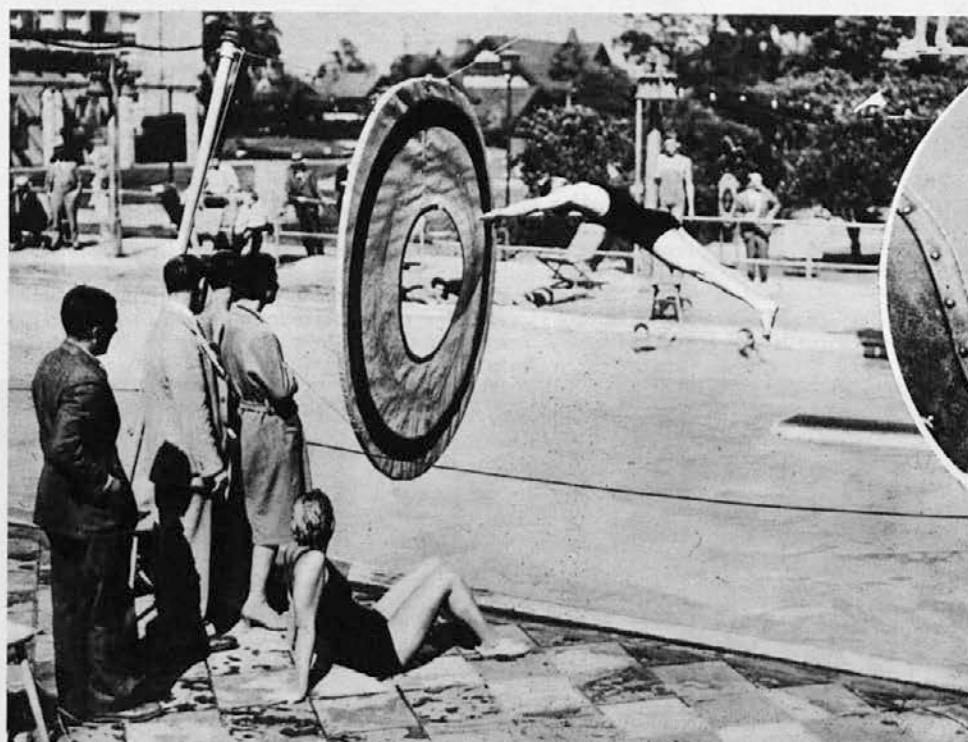
N. B. Profesor Roxroy ne zna slovensko, ter mu je zelo žal, da more spričo tega odgovoriti le v nemščini (na željo tudi v francoščini ali angleščini).



V brezmejnem vesoljstvu se vrti kroglja. Brez živega bitja? Brez zraka? Kdo se upa na njo?



To ni žival iz prazgodin, ampak 20 m dolg krokodil, ki so ga v Berlinu zgradili za razstavo krokodilov

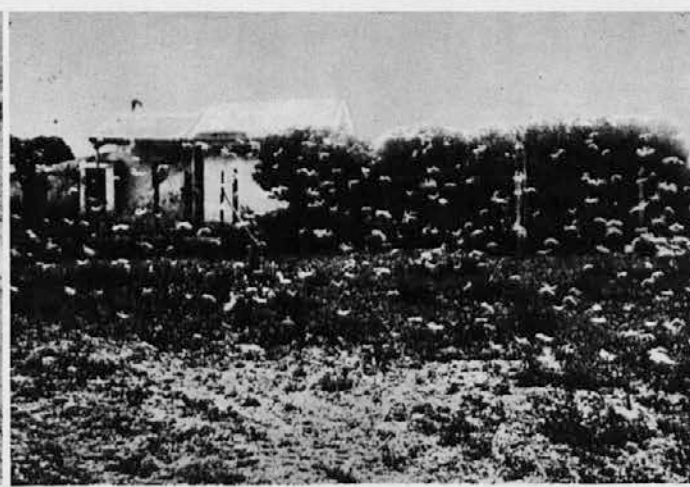


Demon zraka. Naša slika kaže groteskni posnetek člana ameriškega zrakoplovnega oddelka pred poletom v zrak

Najnovejši šport v Ameriki. Skoči iz vode, skozi obroč in zopet v vodo!

Iz vsega sveta

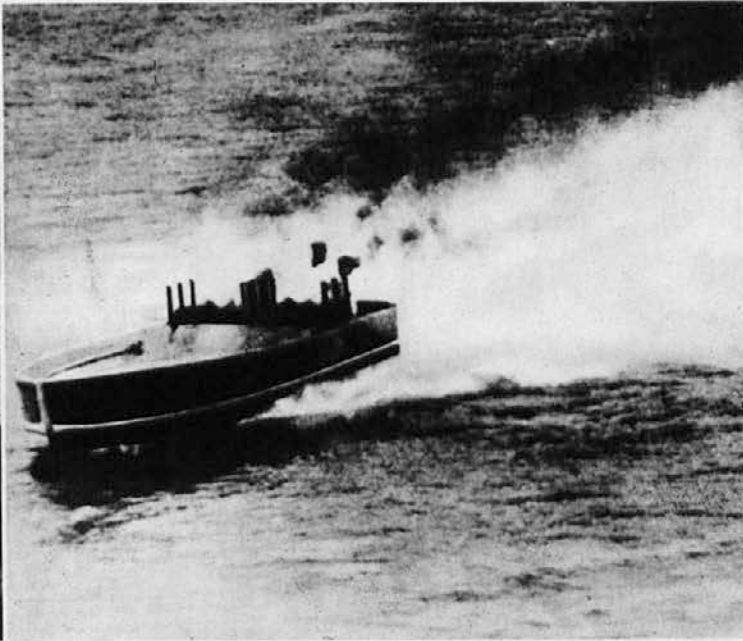
Pp.



Maročani v boju s kobilicami

Borba proti kobilicam. Po svetu in tudi pri nas so se pojavile kobilice v taki množini, da ulegnejo uničiti žetev. V Maroku vstanejo prebivalci zelo zgodaj zjutraj in pobijajo kobilice, ki se v jutranjem mrazu ne morejo geniti

Kobilice se dvigajo



Levo:
Nov
svetovni
rekord
hitrosti
motornih
čolnov je
dosegel
Garmood
v Floridi
s hitrostjo
92,25
angleških
milj na
uro, t. j.
okrog
154 km



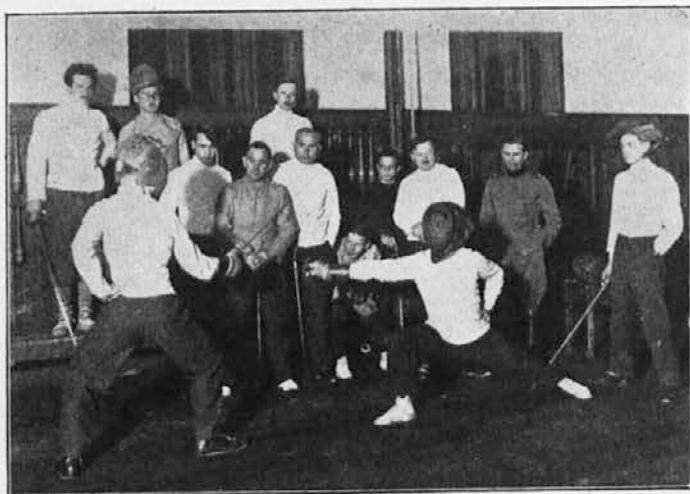
Hiša v oblakih je ta mlin na ocer
v Thorpeness (Anglija), ki v
njem stanuje angleška pisateljica
pravljic. Pravi, da tiči z glavo
v oblakih, z nogami pa na zemlji
Desno: Zvečer na morski obali
v kopališču Bordi pri Sydneyu
v Avstraliji



Angleška kraljica, na obisku v otroški bolnici v Londonu,
se igra z otroki



Grški kapetan Gongopoleus je v tem čolničku prebrodil
ocean od Grške v Ameriko



Kvart porda v odbrani napadov, ki končajo s sunkom znotraj. Med borcema v ozadju v sibkasti jopici vodja mečevanja potpukovnik v p. g. Rudolf Cvetko Foto inž. Fr. Honzak

Borenje s hladnim orožjem

Stremljenje, da se popravijo zle posledice svetovne vojne v telesni in duševni vzgoji doraščajoče generacije, je dovedlo v povojnem času do ogromnega razmaha športa. Tudi borenje s hladnim orožjem, ki se je v centralni Evropi tik pred vojno začelo šele prav razvijati in kateremu so mnogi prorokovali, da mu po odpravi dvoboja in kot preostanku fevdalne dobe ni več mesta v današnjem demokratičnem času, prikazuje s številom prirejenih turnirjev in po veliki udeležbi tekmovalcev posebno na zadnji olimpijadi velik napredek in dokaz, da pronica viteški šport borenja v vedno širše sloje.

Borenje nazivamo boj dveh, z enakim orožjem oboroženih ljudi, od katerih skuša drug drugega zadeti, ne da bi bil pri tem sam zadet. Današnje moderno borenje brez vežbanja ne zadostuje, potrebno je še mnogo vrlin in duševnih sposobnosti. Borenje dobiva svoj naziv po orožju. Razločujemo: sabljanje, floretovanje in mečevanje.

Metodo, po kateri si skušamo pridobiti čim večjo umetniško dovršenost v rokovanju z orožjem, nazivamo borilno šolo. V današnjem modernem borenju obstojata v glavnem samo dve šoli: italijanska in francoska; vse ostale, tako zvana nemška, dunajska, praška, študentovska itd., so že izumrle, deloma še izumirajo. Po uspehih večjih turnirjev in olimpijad zadnjih dveh desetletij se zdi, da italijanska šola prednjači v sabljanju, dočim boj v floretu in posebno še v meču ni še odločen. Nadmoč. italij. borilne šole obstoji v preciznem vodstvu ostrine in konice, v energičnih, vehementnih napadih iz večje razdalje in radi uporabe konice, pojačenih v obrambi.

Iz zgodovine starih kulturnih narodov, zlasti pa iz časov srednjeveškega viteštva vidimo, da je bilo borenje, ne glede na to, da je bilo prava za resni boj, tudi eno najvažnejših sredstev telesne in posebno še vzgoje viteškega obnašanja in plemenitega mišljenja. Dandanes, ko so dvoboj nadomestile današnjemu stanju kulture vrednejše institucije, je borenje samo še šport.

Kot šport je borenje, posebno v sedanji dobi materializma, eminentno važen vzgojni faktor zlasti v nravnem pogledu. Medsebojna skladnost telesne, duševne in srčne vzgoje in korelacija med njimi v ostalih športnih disciplinah ni tako očividna kakor ravno v borenju. Borenje goji in pospešuje v izredni meri razvoj plemenitih, duševnih in srčnih lastnosti. Hrabrost, hladnokrvnost, prisotnost duha, hitra presoja situacije, takojšnja odločitev in izvršitev, vztrajnost, zatajevanje in brzdanje samega sebe, vljudnost in obzirnost v obnašanju, poštenost in čistost v mišljenju so za pravega borilca poleg telesne prožnosti in utrjenosti neobhodno potrebne lastnosti. V nobenem športu se dobre strani kakor tudi hibe značaja ne odražajo tako očividno, kot v borenju. Učitelj-vzgojitelj nima skoro toliko prilike, da z najenostavnejšimi sredstvi podpira razvoj dobrih, trebi že v korenini slabe lastnosti in navaja in vzgaja učenca k plemenitemu mišljenju in fair obnašanju. Borenje kuje značaje in kleše iz mladeničev može.

Viteško borenje je neprestani vir novih doživetij in zadovoljstva. — V pogledu športnega užitka je borenje neizčrpno. Svoje pripadnike veže nase z neodoljivo silo. V večini panog mora športnik premagati mrtvi odpor orodja ali svojih mišic. Napredek je najčešče samo stopnjevanje uspeha z napanjem mišic in volje. Pri borenju je odpor živ, vedno se menjajoč protivnik. Vsak nasprotnik je drugačen in tudi pri istem partnerju, ki je misleč človek, nastaja vsak trenutek druga situacija. Pri borenju se prične pravi razvoj šele po obvladanju tehnike. Borenje ni samo boj telesne izvežbanosti, temveč v glavnem boj duha proti duhu.

Nadaljnja prednost borenja je, da omogoča svojim pristašem športno udejstvovanje tudi v poznejši dobi življenja. Rutina, bistrrost očesa, premišljenost in ustaljenost značaja nadomeste in izenačijo do gotove meje mladeniško prožnost in čilost ter omogočujejo tekmovanje tudi z doraščajočim naraščanjem. To in blagodejni vpliv borilnega športa na telo in dušo je povod, da ostane večina borilcev zvestih izvoljenemu športu tudi v jeseni svojega življenja.

Pred vojno je bilo borenje v vseh treh panogah v centralni Evropi že na razmeroma visoki umetniški stopnji. Uvidevajoč izredno važnost borenja kot vzgojni faktor so nekatere države uvedle borenje s hladnim orožjem kot učni predmet v srednje šole. Izbruh svetovne vojne je prekinil nadaljnji razmah. Po končani vojni se je začelo delo nadaljevati. Največji porast prikazuje Nemčija, katera ima danes čez 12.000 borilcev, od teh 20% dam. Tudi v naši državi zavzema borenje vedno širše kroge. Predvojni pokrajinski centri, kot Zagreb, Split, Subotica, Novi Sad, Bečkerki i. dr. so z novimi silami in podvojenimi močmi na delu. V Beogradu je bil l. 1928. ustanovljen Jugoslovanski Mačevački Savez.

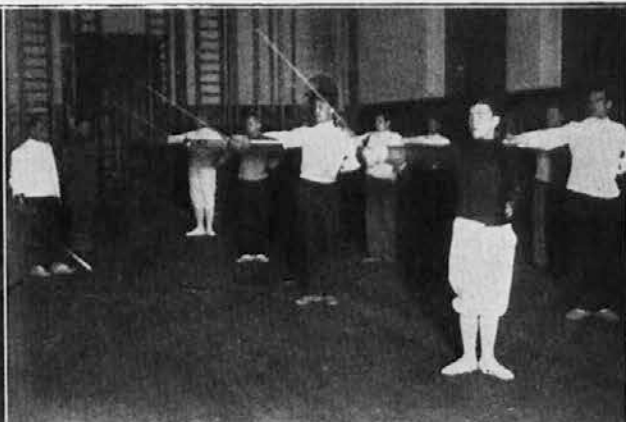
Tudi naša bela Ljubljana ne zaostaja v viteškem športu. Športni klub Ilirija, za razvoj športa v naših krajih gotovo najzaslužnejši in brezdvomno tudi največji all round športni klub Jugoslavije, je spričo obstojecih stremljenj ustanovil spomladi l. 1929. sablaško kot svojo deveto športno sekcijo. Delovanje sekcije je bilo omejeno dosedaj samo na sabljanje. Z novo sezono v jeseni l. 1930. pa bo poleg obstoječega tečajja za sabljanje otvorjen še nov tečaj za floretovanje za dame in gospode. Sekcija vodi učitelj-amateur potpukovnik v p. Rudolf Cvetko, učence svetovnega mojstra Miče Neralica, z odliko diplomirani absolvent in poznejši učitelj sabljanja na voj. zavodu za izobrazbo borilnih in telovadnih učiteljev v Wiener-Neustadtu. Vkljub kratki dobi obstoja sekcije so njeni člani pri svojem prvem nastopu v javnosti ob priliki poklonitvenih športnih manifestacij v Beogradu častno in z uspehom zastopali našo Ljubljano. Po dosedanjih uspehih sodeč smemo upravičeno pričakovati, da bodo v doglednem času častno zastopali belo-zelene barve naše Ilirije ne samo na domačih, temveč tudi na mednarodnih turnirjih.

Zgoraj:

Vežbanje

Levo: Vežbanje kretanja in nožne gimnastike

Desno: Vežbanje zamahov kot predvaja za udarce in parade



Spodaj:

Suni . . . !

Levo: Pomožna parad v seksti po odbitem batutta napadu proti hrbtni ostrini

Desno: Floret. Zadržni sunek zgoraj v nasprotnikov jinitni napad

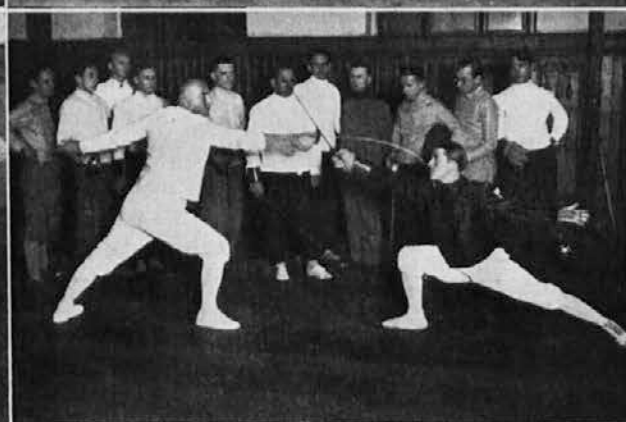
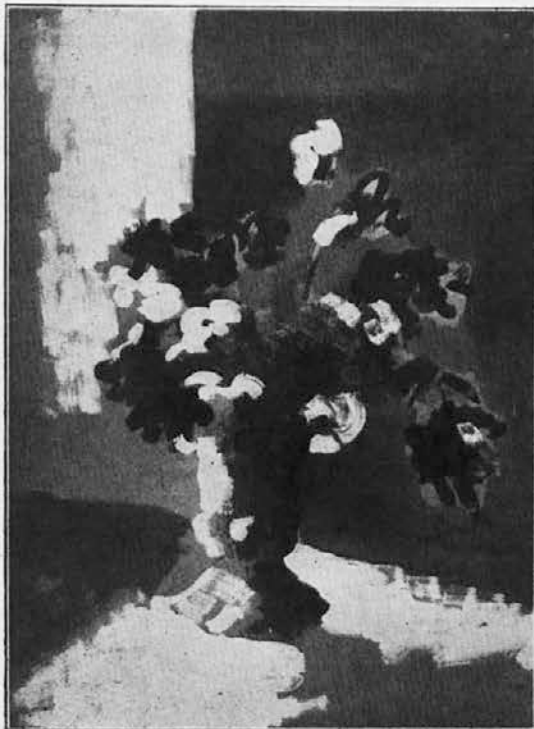


Foto »Ilustracija«

Z razstave sodobne grafike

(Ljubljana, maj)



Mira Pregelj: Cvetje (tuš)

V maju se je Jakopičev paviljon odprl prvi letošnji umetni razstavi, ki jo je aranžiral Miha Maleš. Razstava je obsegala samo grafična dela in sose je poleg slov. umetnikov udeležili tudi mlajši hrvatski in srbski. Izmed Slovencev so razstavili štiri člani »Četrte generacije«: Maleš, Pregljeva, Pirnat, Globočnik, kot gosta Tone in Fr. Kralj. Brate izza Kolpe so zastopali člani zagreb-

škega društva »Zemlja«: Oton Postružnik, Ivan Tabaković, Krsto Hegedušič in trije gostje: Đuro Tiljak, Mica Todorović in Marjan Detoni. Dela gostov nasplošno niso pokazala visoke kvalitete in so se preveč sukala v programski vodeni socialnosti in kolektivnosti ter tudi v banalni grotesknosti. Uga-ja Hegedušič s solidnostjo risbe in socialno-poetično snovjo, dalje par listov Otona Postružnika, čigar ciklus v razstavi je bil pa za zapadno oko zelo manirističen in afektiran, ter Đuro Tiljak z eno risbo. Ostali niso pokazali nič kvalitetnega.

Izmed Slovencev je vzbujala največjo pozornost grafika Mire Pregljeve, nekaj listov v tušu (Cvetje, ki ga prinašamo v reprodukciji, Dve sceni iz biblije in Portret), v katerih se je Pregljeva predstavila zelo ugodno; vidi se, da se šola ob najkласičnejših primerih stare umetnosti, ker ji pod roko uide ta ali ona reminiscenca, vendar ne na škodo njenega osebnosamostojnega izraza. Miha Maleš ni razstavil dosti novega, ugajal je pa z novim akvarelnim portretom in koloriranimi risbami zlasti glede barvnega pojmovanja. Pirnat in Globočnik sta razstavila le malo stvari, prvi nekaj skic iz Idrije, zelo impresivno-stvarno podanih, od drugega bi bilo omeniti Pogovor. Tone Kralj je pokazal osnutke za cerkveno slikarstvo v Cattinari, katere razstavlja sedaj tudi na izložbi cerkvene umetnosti v Anversu, France Kralj pa vrsto keramičnih statuet.



Miha Maleš: Portret Juličke B. (akvarel) Foto Brata Šmuc

Slovence je na razstavi, ki je bila seveda zelo pomanjkljiva, karakterizirala zlasti osebna nota v formi, ki nam priča, da se umetnost to in onstran Kolpe loči še po čem drugem, nego samo po programu.



Krsto Hegedušič: Pariško predmestje

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna krema s poprovo meto **Chlorodont** napravi zobe bleščeče bele in varuje dragoceni zobni emajl, daje zobem sijaj slonove kosti, jih naravno očisti in odstranjuje neprijeten duh ust. Prepričajte se najprej z nakupom ene tube po Din. 8.—, velika tuba Din. 13.—; Chlorodont-ustna voda steklenica Din 17.50. Zahtevajte vedno **samo prístni Chlorodont** ter zavračajte vsak nadomestek! Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) dobili boste brezplačno eno poskusno tubo za večkratno uporabo. Tvoornice Zlatorog, oddelek Chlorodont, Maribor.

115

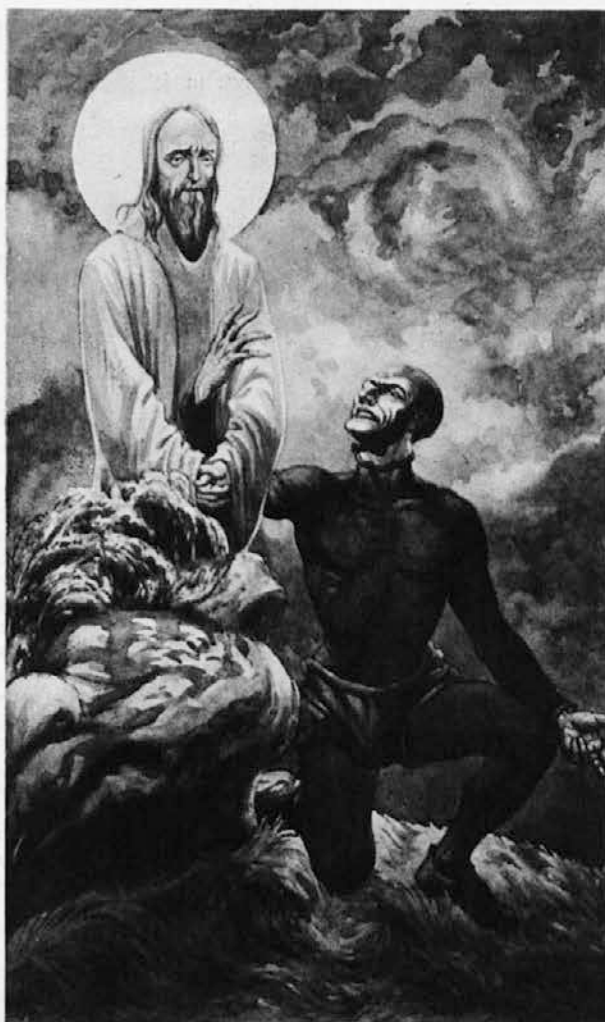


Diploma dr. J. Tičarju (kolorirana perorisba)

Spodaj levo: Portret dame (risba)

Spodaj desno: Diploma Mariji Pušar (kolor. perorisba)

Nova dela
akad.
slikarja
Hinka
Smrekarja



Desno:
Ecce homo!
(akvarel)





H. Smrekar: Avtokarikatura

Naš Hinko Smrekar

um. slikar in risar za vse. (Ljubljana, Aleševčeva cesta 38, telef. št. 2658.)
7 pisem. Zbral in uredil Smreko Hinkar.

Jurij Bučman, hišni posestnik, ljubljanski častni meščan itd.:

Poznal sem njegovega očeta, postrežčka Janeza. Bil je »neroden«
človek. Jabolko ne pade daleč od drevesa. Sin Henrik je v solah do ma-
ture vzbujal upe, da bo nekaj prida iz njega. Kdor matere ne uboga,
ga tepe nadloga. Kmalu se je izgubil in zašel med lakotnike, potepuhe
in pijance. Gotovo se mu je zmešalo. Mesto da opravlja kakšno koristno
delo. Bogu čas krade z neumnim čekanjem in mazanjem in z izprehodi
pri belem dnevu. Po leti nosi kratke hlačice in se izgovarja na vročino.
Včasih vriska in vleče harmoniko, ko pošteni ljudje še spe. Včasih se na
sredi ceste ustavi, zabodeno zija kamor že, tudi kar v zrak in pravi,
da študira. Ni oženjen, ne pije ne vina ne žganja, iz česar vsega se
vidi, da je čisto zmešan čudak. Za njegove zmazke se ne brigam. Ja-
bolka, hruške in druge cepč, cepi v mladosti za stare zobé! (Dolžan
mi je še osem kovačev.)

Polikarp Pofoškar, tajni policijski agent:

Oseba H. Smrekar, um. slikar v Ljubljani, Aleševčeva ul. 38, po-
sestnik vile »Kurnik«, je zapisana v policijskih poročilih iz l. 1905/6. kot
notoričen alkoholik in razgrajč, iz česar sledi, da je vseh pregreškov
in zločinov zmožna in sumljiva, zaradi česar je bila l. 1915. inter-
nirana. V svojem spisku »Črnovojnik«
je svojo prefriganjo, rafinirano zlo-
činsko nprav priznala. Imenovana oseba se je sicer že od l. 1906. dalje od-
rekla tipičnemu alkoholizmu in je baje pristaš »Svete vojske«, vendar je
prav ta navidezni preokret zelo sumljiv. Najbrž ne obiskuje gostiln le
zato, da se ne bi kdaj zarekla. O njegovem delu ne vem ničesar.

Gdč. Pipica Bigéc:

Lep ni, še dolgo ne, in še »luštkane«
ne, ampak zanimiv, zabaven
in ljubezniv, kadar ni grob. Spominke knjige prijateljic so polne nje-
govih risb. Tudi meni je obljubil. Nerazrešljiva uganka pa mi je, da
nešto deklet pozna, pa z malokatero kdaj gre in baje nobene ne mara??
Pravijo, da ga imajo nekatere rade. Jaz tudi — a škoda, da je zame
že prestar. Baje je bil enkrat v življenju zelo hudo zaljubljen, pa ga je
še danes tako sram, da se noče nič več zaljubiti. Včasih mlo-sanjavo
gleda, včasih pa tako grdo izpod čela, da je strah. Več o njem ne vem.

Dr. Rigoslav Brbek, umetn. zgodovinar:

Vprašal sem R. Jakopiča (kot vselej) za njegovo mnenje o H. S.-ju.
Pravi, da ga je javno štel vedno med najboljše slovenske umetnike, vendar
se mu zasebno ne ljubi govoriti o njem. H. S. je zelo talentiran, genijalen
mazač, nadpovprečno inteligenčen ignorant, duhovit tepec, izborno zarisani
risar, več slikar brez kolorita, v splošnem mnogo nadarjena nezalica. Po
značaju milosrdna surovina, energična šleva brez kompromisov. Po tem-
peramentu melanholičen veseljak, kot jagne pohleven kolerik. O nje-
govem življenjskem delu poročam več, kadar mi R. Jakopič dovoli.

Pufobar Paletnik, akad. slikar:

Resnično, — v zadrego me spravljate! Dolgoletna prijatelja sva z
našim Hinkom. Ne maram se mu zamériti, zato se svojim izjavam v listih
odpovem. Kdor hoče več izvedeti, mu obširno razložim v kavarni »Unione«
pri umetniški mizi, vsak dan od 10 do 22.

Zlatko Branjar:

Napravil mi je dokaj lepih slik, portretov v akvarelu in olju, mnogo
lepih in učinkovitih reklamnih osnutkov. A ker je delal tudi za mojega
konkurenta, sva mu oba naročila ustavila, da si ga odkrito pogrešava.

Dr. Samo Strupnik, psihijater-primarij:

H. S. boleha že od rojstva na hipertrofiji srca in intelekta. Stanje
sveta ustvarja neprestane konflikte med obema. Odtod eksudati satire.
Pacijent sanja že od otroških nog dalje o neki Arkadiji, deželi pre-
srečnih, ki je ni in nikdar ne bo. Nadaljnje komplikacije povzročata kro-
nična hipertrofija nervi rerum. To stanje se od leta do leta poslabšuje
zaradi abulije založnikov in radi brutalne apatije gmotno zelo sposobnih
mecenov, ki imajo le redkokdaj intervala lucida. Na spomlad ga vnez-
mirja navadno zmerna, neopasna dementia erotica, vendar se to stanje
stalno zboljšava. Trpi zbog kronične obstipacije čreves in možgan. Vse
te komplikacije v zvezi s še drugimi interkurentnimi pojavi ustvarjajo
slabše in jačje depresije, kar je itak delež in usoda vseh pomembnejših
humoristov vsega sveta in vseh časov. Njegovo stanje je zelo resno. Edina
rešitev zanj bi bile krepke injekcije »auri sive argenti in cassame«.

H. Smrekar:

Rojen sem bil pravilno. (Priče pa so že vse pomrle.) Prvi silnejši
umetniški vtis je napravila name v 2. letu starosti notranjščina fran-
čiškanske cerkve. Solanje je vzbujalo splošno pozornost in nade, da po-
stanem ugleden, koristen, bogat član človeške družbe. Sicer sem od 4. leta
dalje venomer čakal razne fantastične »pajace«. Od 16. leta dalje sem se
pet let boril proti tej prirojeni slabi navadi. Končno pa me je zmagalo,
zavrgel sem pravne študije in s tem zapustil ravno pot sijajne bodočnosti.
Uboga majka! Ne le sebi, tudi Tebi sem moral zagreniti življenje.

Modri rojaki so zmajevali z glavo nad »izgubljenjo ekzistencijo«.
(Tedanji častni naziv za vse slov. umetnike ne izvzemši I. Cankarja.)
Dobri tovariši pa so me v odsotnosti častili s »faliranim juristom«.

Človeka sem že na vse zgodaj dobera spoznal kot žalostno karika-
turo v nasprotju idealnih teorij in zvečine ogabne prakse, ki postaja,
čim dalje živim, tem ogabnejša. Ni torej čuda, da sem postal v toliki meri
karikaturni in skoro absoluten cinik, kot vsi ubupani, neverni idealisti.

25 let sem se pretepal s topogledim, topoumnim, brezsrčnim, hinv-
skim, zlaganim, kramarskim rodoljubarstvom — za splošno svojega dela,
za picle honorarje. Boril sem se s prijatelji, s kritiki in kritikarji.

25 let dela leži za menoj, najrazličnejšega, v katerem zavzema ka-
rikatura le najmanjši del. A godi se mi kot rajnkemu Verovšku. Nastopil
je v najresnejši, najpoetičnejši vlogi, pa se je do stropa vse zakrohotalo,
čim se je prikazal na odru. Želel bi v boljših, lepših razmerah živeti vsaj
še 25 let, da bi me poštenejši rojaki spoznali malo točneje.

Ljubim svoje delo, — delo samo na sebi bolj nego njega efekt, t. j.
umotvore in honorarje. Ljubim našo prelepo zemljo (ljudi — po zaslugah
precej manj!). Ljubim sonce (a radi živcev sem rajši v senci!). Ljubim
lepe knjige, oh, ljubice moje! Ljubim še to in ono.

Vsi, kar nas je »takih izgubljenec«, se čutimo v prelepi domovini,
kot bi bili izgnanci v Sibiriji. Ljubi rojaki nas prosijo: »Pojdite v božjem
imenu! Narod je revež, kruha ni!« In kdor more, stori dobro sebi in rojakom.

»Ni kruha! Skoro pol milijarde dinarjev se potroši v Sloveniji letno
za alkohol! Kje so še milijoni za muhaste ljubice, kje kapital za luksus!
In kje radi tega izgubljene milijarde pametne inicijative? Vsaj malo v prid
onim, ki dajejo s svojim kulturnim delom narodu pravico, da se sme tako
imenovati! Bežite, krute resničnosti ne doseže nobena umetna satira, še
Cankarjeva je bila mnogo premila in mehka! Preko nadlog in srda — do
Sv. Križa! O Sveti Križ, ti svetla lučka našega — »penz'jona«!

Iz dela Hinko Smrekarja

R. L.

Hinko Smrekar se nam hoče danes predstaviti kot risar
portreta in diplome, on polaga važnost in poudarek na to,
da ga ne prikazujemo kot karikaturnista, kar je v ljudskih
očeh, nego kot risarja solidnih nalog, serijoznih naročil. Tej
njegovni želji bodi rade volje ustrezno, da si s takim poj-
movanjem še ne strinjamo popolnoma; Hinko Smrekar go-
tovo zasluži pozornost tudi s te strani. Je že skrajni čas,
da se kdo izmed generacije, ki danes že odstopa iz ospredja
našega kulturnega življenja, spomni ogromnega dela kronista
Smrekarja, brez katerega si vendar ne moremo misliti naše
predvojne kulturne zgodovine. Ta kumpan in ilustrator
Cankarja, hišni risar vseh naših humorističnih listov, prati-
kar, karikaturnist, poet itd., je ob svojem času menda vendar
bil taka aktualnost, da bi spričo nje kak njegov sodobnik
mogel zabeležiti in načrtati vsaj slaboten referat o tem
rišočem ogledalu časa. Če se danes Smrekar čuti osamljenega
med nami, to pač ni krivda mlade generacije, nego njegove,
ki ga je zapustila in izdala. Smrekar je ostal svoji smeri do
danes zvest. To samo na sebi sicer še ni greh niti ni slabo,
a postane lahko pri takšnem opravilu, kot ga je imel on,
nadvse usodno. Smrekarjeva risba ni utemeljena v sebi, nego
v aktualnosti, v dnevniku, v literarnem, je do neke meje
diplomska. Ali z drugimi besedami: naturalizem fantazije,
pravljice, satire, diplome, portreta, karikature je tu v orna-
mentalno zavitem okviru. To ga je tako pogosto vedlo v
narodni okrask ali folkloro (Pogodba z vragom itd.) in v
različne teatralične snovi galantnih vragov v trikoju (Kristus
in skušnjavec) in podobnega, o katerih je reči, da so apartna
literarno-grafična ornamentika, danes malo razumljiva. Nad
Smrekarjevo risbo leži nekak duh odra in kulise iz pred-
vojne dobe, grafike v onem zmislu, v katerem bi si jo človek
želel, pa pri njem ne najdeš. Danes, ko se čas odmika od
Smrekarja in Smrekar od časa, nekako poudarja važnost
onih nalog, ki so med relativnimi manj relativne — diplom
in pa seveda portreta. Objekt človek je vendar vselej aktu-
alen in njegova podoba, napravljena v objektivnem stilu,
enako. Portret dame, ki ga prinašamo, po našem je taka
objektivna podoba in Smrekar je po pravici nanjo ponosen.

Dve, tri ugankarjem na pot

Janez Ložar

Pa je bilo ugankarjem še premalo skrito, če so samo tako premetali črke: skrili so še črke same. Nastala je nova silno obširna skupina ugank, ki jo bomo imenovali s skupnim imenom črkovna skrivalica. Delili jo bomo na tri glavne skupine: 1. da izražamo črke z različnimi znamenji iz matematike, glasbe, kemije i. dr.; 2. da izražamo črke z drugimi črkami; 3. da izražamo črke s številkami.

Pri vseh teh skupinah si moramo najprej ogledati nekatere prav lepe posebnosti abecede. Naša abeceda ima — kot je splošno znano — 25 črk. Zato jo lahko: 1. spravimo v kvadrat 5×5 ; 2. tudi 5×5 notnih črt nam da 25: vsaka črta pomeni eno črko; 3. spravimo jo v 5 skupin po 5 črk. To je nekaj glavnih pravil, sicer je pa vsaka teh ugank več ali manj posebne vrste in ima navadno vsaka svoj poseben ključ.

I. Gotovo je eden najstarejših načinov izražanja z znaki signaliziranje. S kresovi na gorah so naznanjali nekdanji prihod Turkov, poznali pa so to že tudi stari Grki, ki so celo sporočali tako besede. Njihovo abecedo 24 črk so razdelili na 4 skupine po pet, zadnja pa je imela le 4 črke. Čuvaj na gori je po tem ključu »brzjavljaj«. Najprej je prižgal toliko bakel, v katero skupino je spadala črka, nato pa je z drugo baklo zamahnil tolikokrat, na katerem mestu v skupini je stala črka. Seveda je šel ta brzjav precej počasi in je porabil nekoč čuvaj za kratko vest, da je dezertiralo 100 Krečanov, 21 minut.

Drug slučaj je, da rabimo za črke znake za vreme iz pratike, geometrične like, ločila itd. Seveda je treba za rešitev posebnega ključa, ki je navadno dan v kakih številih, ali pa vzamemo iz besede, katero pomenja znak, tisto črko, na katerem mestu znak stoji.

II. Namesto znakov rabimo zopet po gotovem ključu druge črke (ali tudi črkovne skupine). Ker za te vrste, razen onih abecednih, ni enotnih in splošnih pravil, bomo posebnosti najboljše videli na zgledih:

1. Skrit napis.

Pruvec valeki,
prevoci melu.

Rešitev: V 1. vrsti zvišamo vsak samoglasnik za 1 vrednost (a = e, e = i, i = o...), v 2. vrsti pa znižamo za ravno toliko (u = o, o = i, i = e...):

Pravic veliko, pravice malo. — (Ml. 1929.)

2. Madžarski napis.

NÖMSÖ NAD.

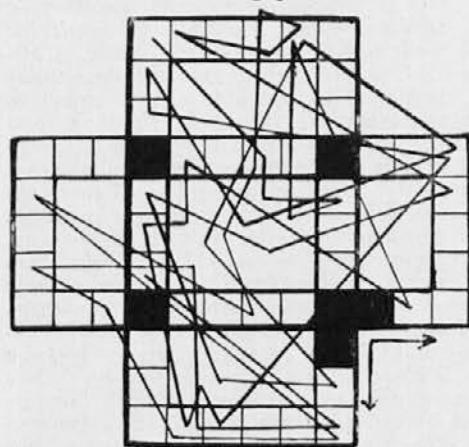
YBÖTY RTUJY

Rešitev: Napis beremo od zadaj:
Danes meni, jutri tebi. (Ml. 1929.)

3. Šifrirana brzjavka.

cabofubife difečo bibe cabočibifofe cibo cobadibebu

Rešitev: Vsak zlog pomeni eno črko po ključu:



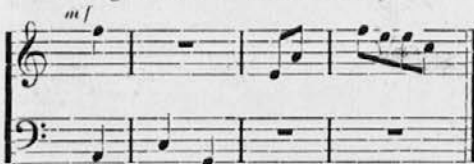
	b	e	č	d	f
a	a	b	c	č	d
e	e	f	g	h	i
i	j	k	l	m	n
o	o	p	r	s	š
u	t	u	v	z	ž

Božji mir je boljši
ko pamet.

(Ml. 1928.)

4. Preplete-
na nit. — Rešitev:
V oba pravokotni-
ka napišemo v ozna-
čenih smereh abe-
cedo in jemljemo
črke po niti: Ni
vsak jedel mesa,
kdor si zobe trebi.

5. Uganka v sekiricah.



Rešitev: 10 črt
pomenj prvih 10
črk abecede. V
poštev pridejo
samo sekirice na
črtah: Aida.

Nove knjige

Zbrani spisi Ivana Cankarja: X. zvezek

V samoti. Smrt in pogreb Jakoba Nesreče. Aleš iz Razora.
Marta. Črtice 1905—1906.

Uvod in opombe napisal Izidor Cankar. Založila Nova
založba v Ljubljani, 1950.

Po daljšem, več kot enoletnem zastanku je Nova založba zopet izdala nadaljnji zvezek Cankarjevih del, ki bodo sedaj, kakor čujemo, izhajala brez premora, tako da je pričakovati XI. zvezka že letos za božič. Pričujoči zvezek zaključuje eno važno razdobje Cankarjevega dunajskega dela in stoji tik pred njegovim odhodom v domovino, kjer se je pesnik vrgel v zmede tedanjih političnih in volilnih bojev. Povesti X. zvezka kažejo, kakor tudi urednik v uvodu obširno tolmači, nadaljnjo stopnjo miselnega razvoja Cankarjevega, zlasti njegove teorije: »Obsojenstva«. »V samoti« počiva še vedno nad družino strašna roka nezprosne usode, ki ji nihče ne more ubežati, razen če se reši v smrt. V »Smrti in pogrebu Jakoba Nesreče« pa Cankar že sam obsodi svoj nauk o obsojencih, ki ga je tolikokrat oznanjal, in splete z »Alešem iz Razora« povest, v kateri pravica in vrlina brezpogojno zmagujeta nad krivico in sebičnostjo. Najznamenitejše delo tega zvezka pa je »Marta«, fragment romana, ki doslej še ni bil objavljen. Teh šest klasično pisanih, široko zasnovanih poglavij je visoka pesem poguma, dela, radostne žrtve in dokazuje, da bi ta roman bil postal najbolj optimistično Cankarjevo delo, ko bi bilo pesniku usojeno, da ga konča. Tako se nam tudi v tem zvezku kaže Ivan Cankar v novi in, reči smemo, pravilnejši perspektivi. Cena broširanemu izvodu je 68 Din, v polplatno vez. 80 Din, v celo platno vez. 86 Din, v polusnuju vez. 110 Din v vseh knjigarnah.

Salda-konte,
štrace, jurnale,
šolske zvezke,
mape, knjižice
za odjemalce,
risalne bloke itd.

nudi po izredno
ugodnih cenah



KNJIGOVEZNICA JUGO-
SLOVANSKE TISKARNE

v Ljubljani, Kopitarjeva ul. 6, II. nadst



Dagmar

Dagmar

Dagmar-svila
se izdeluje v naši državi

Jugočeska



Kociančič 20

Znamka pravega
poznavalca.
Eleganca, prilaganje k
vsaki nogi, prvovrstni
material in izdelek,
nizka cena.